N°. 4. DONDERDAG 22 JANUARI 1925. 25ste Jaargang.

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. F. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
VOORLICHTINGENDIENST . . . . . } TEL. 14519. POSTGIRO 114574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

BESCHIKBAAR.

De nood te Wonosobo.

Nader ontvangen:

Van Mevr. de Wed. Dr. H. te R. . . . . f 5.—

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema.

Soembawa.

Land van apen . . . paarden . . . framboesia.

Het eerste, wat me te Soembawa-besar trof, was het feit, dat...... in de pasanggrahan de klamboes op de juiste wijze waren aangebracht, n.l. binnen de stijlen van het bed. Ik heb het later nergens weer gezien...... en ik had sedert Belawan al 65 keer van „tampat-tidoer" verwisseld.

Soembawa is het land van apen, boschkippen, wilde varkens, paarden, herten en buffels, van framboesia, lepra, schurft, malaria, uien, cactussen...... De apen veroorzaken veel last aan de klappercultuur. Ook eten ze vogeleieren en jonge vogeltjes op naar ik vernam, wat natuurlijk schadelijk is voor de vermeerdering van nuttige insecteneters. Boschkippen ziet men, per auto langs de wegen tuffend, elk oogenblik, evenals kolonies van apen. De haantjes zijn buitengewoon fraai van kleur en vorm, zoodat het een lust is die vlugge diertjes te zien. Wilde varkens veroorzaken op verschillende plaatsen veel overlast. Ze graven het dek der wegen om, zoekend naar voedsel, dat bij voorkeur op die plaatsen groeit. De gewapende politie maakt er jacht op en schiet soms 40, 50 of meer op één tournee. Veel schijnt het niet te helpen.

De uitvoer van paarden is van 1912 tot 1920 gestegen van 912 stuks tot 5214. De heer Schol, gouvernements-veearts te Soembawabesar, heeft het kunststuk volbracht al de paarden in zijn afdeeling te meten, te registreeren en te onderzoeken op kwade droes. Hij heeft er met, naar ik meen 5 helpers, 4 maanden over gedaan. Men denke over deze prestatie niet te gering! Toen hij met het werk gereed was, waren zijn helpers lichamelijk en geestelijk zoo vermoeid, dat ze in het hospitaal moesten worden ondergebracht. De heer Schol was zelf wel broodmager, maar niet ziek geworden van de groote inspanning. Op de creditzijde der balans kon hij nog boeken het feit, dat hij de taal der Soembawareezen had leeren verstaan en spreken. Ik meen, dat hij in dien korten tijd pl.m. 57.000 paarden heeft onderzocht en geregistreerd! Schol wil het paardenras op Soembawa verbeteren, tegen degeneratie behoeden, door beperkten uitvoer in te voeren, waardoor het goede fokmateriaal in het land blijft. Te Soembawa-besar bestaat de renvereeniging „Wilhelmina", die door het uitschrijven van wedrennen, er toe bijdraagt door races de belangstelling in paardenteelt levendig te houden. Ook karbouwenraces vormen een geliefd vermaak.

Te Padang Mangatas bij Fort de Kock had men vee uit Britsch-Indië ingevoerd met het doel het te gebruiken voor verbetering van den veestapel. Het gedijde er niet, het klimaat was er te vochtig. Men heeft nu de koeien naar Soembawa overgebracht, waar het klimaat droger is. Het schijnt thans met de teelt goed te gaan. Het vee is bestemd voor uitvoer naar Java, niet voor voeding der Soem[...]reezen. Deze eten weinig vleesch. Meestal ver[...]gen ze zich met een geit of kippen op een se[...] (feest), waarbij ze nog het voordeel hebben, d[...] geen slachtbelasting behoeven te betalen.

Sterft een koe aan besmettelijke ziekte, dan w[...] ze begraven en het graf met zware steenen, ca[...]sen en andere stekelplanten bedekt en ompag[...] Laat men dit na, dan graven de wilde varkens [...] lijk op, om het te eten. Door contactinfectie w[...] de ziekte dan weer verspreid.

Framboesia komt over het geheele eiland v[...] op sommige gedeelten in hevige mate. In het s[...]tanaat Bima zijn in 1923, naar ik meen, behand[...] pl.m. 2500 mannen, vrouwen en kinderen. In[...] de opgaven juist zijn — wat ik goede redenen [...] te betwijfelen — zijn er in dit gedeelte van So[...]bawa pl.m. 9000 lijders. Merkwaardig is het, [...] men binnen 5 maanden 57.000 paarden wist te [...]gistreeren, te onderzoeken, terwijl men nog [...] gelegenheid heeft kunnen vinden 9000 mens[...] te behandelen. Ik kom op dit verschijnsel terug.

Statistisch intermezzo.

Meermalen heb ik gezegd Indische statisti[...] niet te kunnen vertrouwen. Ik zal 'n paar gev[...] vermelden, mij van betrouwbare zijde medege[...] Een bestuursambtenaar kreeg van zijn resident [...] opdracht, om binnen twee dagen op te geven [...] veel sawahs er in zijn gebied waren. De ambte[...] zag er geen kans toe, omdat hem de gegevens o[...]braken en er geen tijd was om alles te doen o[...]men. Hij sprak er over met zijn magang. Deze v[...] het geval heelemaal niet erg, zelfs uiterst een[...]dig, binnen het kwartier op te knappen. De am[...]naar liet hem zijn gang gaan. De magang nam e[...] topografische kaart en een stuk Chineesch pap[...] Hij trok hierop over de stukken, op de kaart [...] sawah aangeduid. Toen nam hij een schaar [...] knipte die overgetrokken stukjes uit, zorg drag[...] een weinig buiten de randen te blijven. D[...] met het doel aan te geven dat er ook gedacht w[...] aan de noodzakelijke uitbreiding van 10 à 15 ja[...] waaraan waarde wordt gehecht in verband met [...] verwachte vermeerdering der bevolking. Het k[...]pen afgeloopen zijnde, voegde hij de stukjes n[...] bij elkaar en woog ze op een brievenweger. T[...] nam hij ze er af en woog een vierkante decim[...] papier. Dit stelde de eenheid voor, want de sc[...] der kaart was bekend. Toen deelde hij de uitk[...]sten op elkaar met de „eenheid" en was klaar [...] de opgaaf aan den resident. De bestuursambte[...] dankte zijn schrijver recht hartelijk voor de ge[...] oplossing!

Nog een geval: een bestuursambtenaar dient [...] zijn resident maand- en jaarverslagen in. In z[...] gewest kwam de controleur volgens zijn jaarver[...] tot 1500 stuks vee. Volgens zijn maandversla[...] waren er echter ruim tien maal meer! Hoe hij [...] uit deze impasse heeft gered, kon men mij [...] zeggen.

En nu het laatste geval. Ik zeg het laatste, w[...] de zaak wordt door haar eentonigheid wat s[...] Een controleur op Borneo moest in zijn versla[...] aangeven hoeveel visscherspr auwen er in zijn [...]bied worden gebruikt. Hij zorgde er voor [...] maand een paar méér op te geven dan een [...]gaande; dat wekte de suggestie van economisch[...] vooruitgang. Dat ging door, tot hij merkte, dat [...] mannelijk inwoner volgens zijn statistiek een [...] prauw had. Dat kan echter niet, omdat de visch[...]vangst daar door minstens 4 man tegelijk werd uit[...] geoefend!

Bima.

In verband met het bovenstaande, zal men o[...]derstaand statistiekje wel met het noodige wa[...]trouwen willen beschouwen. Mogen de cijfers n[...] juist zijn, er valt vermoedelijk toch wel iets uit [...] leeren.

In Bima waren de geboorte- en sterftecijfers

volgende gedeelten van dat gedeelte van Soembawa in '23 als volgt:

Sape	23.3	per	1000	en	28	id.
Rasanoe	24.7	„	„	„	24.1	„
Belo	29.4	„	„	„	31.5	„
Bolo	37.9	„	„	„	22.1	„
Sultanaat Bima	28.4	„	„	„	26.8	„

Sape, dat het laagste geboortecijfer vertoont, is vruchtbaarste deel van het landschap Bima. Er staat een nauw verband tusschen voeding en geboorte, maar ook tusschen ziekte en geboorte. Is eerste feit alom bekend, aan het tweede wordt minder gedacht! Het zou nu interessant zijn weten of Sape ook veel hinder heeft van b.v. malaria en mijnwormziekte. Op Soembawa heerscht de strandkampongs malaria, soms ook in de kampongs, omdat de bewoners vaak aan de komen. In kampong Dongobolo, pas aangelegd in de vlakte bij de kust, heerscht malaria in hooge mate. Het geboortecijfer is er laag. (Belangrijk is het feit, dat in de Tjiheavlakte (Preanger) menschen door hevige malaria niet in staat waren profijt te trekken van de irrigatiewerken, daar de B. O. W. aangelegd; de menschen waren te ziek!). Ik vermeld dit met opzet, omdat men in het algemeen den invloed van volksziekten op het welzijn sterk onderschat! In het vlak bij gelegen heuvelland is zeer weinig malaria. Waarom de nieuwe kampong niet daar gesticht? Vele jaren geleden wees ik er reeds op, dat hygiënische voorlichting bij „concentratie" van bevolkingen noodig is. Het boven medegedeelde is er weer een der talrijke illustraties van.

Schurft is er veel op Soembawa. In de bergstreken, vooral aan het westelijk gedeelte, heerscht veel tinea imbricata. Ook onder de hoofden. Het „handgeven" is hier geen genoegen.

Géén medische hulp.

Lepra schijnt ook veel voor te komen. Bij Taliwang is een leprakolonie, bij Soembawa-besar ook. De menschen *zijn van alle medische hulp verstoken*, *worden aan hun lot overgelaten, toezicht ontbreekt*. Zij leven er, uitgestooten door hun kampgenooten, in de diepste armoede. Geen der beide „leproserieën" kunnen op dien naam aanspraak maken.

De gemeenschap eischt, zoolang er geen medicijn tegen de ziekte is gevonden, isolatie, het is de plicht der gemeenschap het leven dier stakkers zoo aangenaam mogelijk te maken! Van behandeling met Hamza's middel is geen sprake, omdat er geen geneeskundige is! Op het groote Soembawa (ik reed het land door in de lengte en legde per auto pl.m. 400 kilometer af) *is maar één geneeskundige*. Dat er voor het vee 2 artsen zijn met 5 hulpartsen vermeld ik in het voorbijgaan.

Daar die éëne geneeskundige aan zijn standplaats gebonden is, is hij niet in staat het binnenland in te gaan tot onderzoek en behandeling. Bovendien zijn de afstanden veel en veel te groot zijn voor één arts. Ter oriënteering merk ik op, dat de langste afstand op het eiland ongeveer gelijk is met het traject Groningen—Brussel!

Vermelding verdient, dat op het eiland één vaccinatrice werkzaam is. Zij ent de vrouwelijke bewoners van den kraton te Bima in. Deze willen niet behandeld worden door een mannelijk vaccinateur.

Allerlei van Soembawa.

Belangrijk is te Bima de uitvoer van uien. De teelt van dit gewas eischt veel zorg. Dit te weten is belangrijk, omdat zoo vaak de opmerking wordt vernomen, dat de Inlander niets hebben moet van het verbouwen van gewassen, waaraan meer of minder zorg moet worden besteed. „Slaagt het invoeren van een nieuw gewas niet, dan heeft dit steeds een economischen achtergrond", merkt men van intellectueele inheemsche zijde op. „De Inlander is zoo dom niet als de meeste Europeanen meenen", laat men dan steeds op die uitlating volgen.

Het landschap op Soembawa is geheel anders dan op Java. 't Is dor in de maand Juni. De cactus groeit er welig. Dit is een bewijs, dat het arm aan water is. Hier en daar heeft men op den weg langs de kust mooie uitzichten. Sawahs treft men aan in de buurt van Taliwang, de meest westelijke havenplaats.

In de pasanggrahan te Soembawa-besar trof ik een agent van de Singer aan. Hij bereist een groot deel van den archipel per fiets. Hij was van Taliwang gekomen. Ik ging er heen per auto. Hoe hij dit lange traject (ik meen pl.m. 120 kilometer) met zware hellingen, rivieren zonder bruggen, heele einden met mul zand, heeft kunnen afleggen, is me een raadsel. Dat hij dergelijke reizen onmogelijk nog een paar jaar zal kunnen volhouden, zooals hij in het belang van zijn familie meende te moeten doen, is zeker!

Als merkwaardigheid vermeld ik nog van Bima, dat men er zout wint en dat men den bestuurszetel van de kust, waar zeer veel malaria heerscht, heeft verplaatst eenige kilometers het binnenland in. Daar is het gezonder. Dit bewijs van hygiënisch inzicht verheugde me zeer!

Over de woningen op Soembawa heeft dr. Elbert uitvoerig geschreven. Het Boegineesche type vindt men overal langs de kust. Langs den weg in de buurt van Bima, vindt men het driehoekig in verticale doorsnede Denggotype. Enkele rijstschuurtjes zijn eveneens driehoekig in doorsnede. De meeste zijn van het nieuwe model, dat in doorsnede vijfhoekig is. Overal treft men rattenschilden aan. Dat het bestuur de rijstschuurtjes achter de kampongs heeft laten oprichten en het plaatsen tusschen de woningen met het oog op gevaar bij brand heeft verboden, is een zeer goede maatregel: verliezen de menschen bij brand hun woningen, het voedsel houden ze althans.

Door medewerking der bestuursambtenaren kon ik series fotografische opnamen doen van de inheemsche bevolking, van de orang-ketjil af tot de hoogst geplaatsten toe. Ik heb de opname ter ontwikkeling naar een vakfotograaf op Java gezonden. Pas na pl.m. 2 maanden, als ik te Ambon ben, kan ik weten of ze geslaagd zijn. Ik hoop van harte èn voor de velen, die me zeer ter wille zijn geweest, èn voor mezelf, dat ze aan de verwachtingen beantwoorden!

(Wordt vervolgd.)

Het Adatrecht van Ned.-Indië.

Eenige mededeelingen over de 1e en 2e aflevering van het IIe deel van Van Vollenhoven's adatrecht van Nederlandsch-Indië.

Door Mr. P. A. F. BLOM, c.n.

Vervolg.

Nader tot ons staan de Chineezen in den tweeden rechtskring, die, gelijk gezegd, zonder rechtsgemeenschappen te vormen, naast en tusschen andere landaarden zich ophouden en waarvan die op Java en Madoera wel het gros vormen.

Dit complex valt uiteen in twee kringen, doordat op die vormende Java en Madoera (de Straits), Sumatra's Oostkust (buiten de ondernemingen), Tapanoeli, Sumatra's Westkust, Benkoelen, Celebes, Ambon en Onderhoorigheden en Timor en Onderhoorigheden, behalve het groote verschil in toestand èn tusschen deze landen èn Zuid-China ingewerkt heeft het reeds vermelde S. 1855 No. 79, sedert vervangen door S. 1917 No. 129, in tegenstelling met de Chineezen levende in de andere Buitengewesten, op wie voornoemde wetgeving niet toepasselijk is. Het ingrijpen van den Wetgever geschiedde reeds in den Compagnies-tijd en heeft zich, gelijk uitvoerig wordt aangetoond, voortgezet tot aan S. 1917 No. 129, dat deze Chineezen (behoudens het in stand

Haarlem en Omstreken.

gehouden adoptie-instituut) ingelijfd heeft in het keurs van ons Westersch privaatrecht.

Territoriale rechtsgemeenschappen— al zoude men twijfelen aan Lasem en Doektjemara, beide Chineesche nederzettingen op Java's Noord-kust — kent men hier niet, de Zuid-Chineesche geslachten, de geslachtstak of clan zijn ook hier geen rechtseenheden meer, waar sedert eeuwen het individu op den voorgrond trad, moest het oud-Vaderlandsche wel niet tot uiting komen, hand aan hand gaande met een zeer verzwakt vaderrecht, dat zich vooral door de versterkte positie der vrouw kenmerkt, al zijn de hier heerschende toestanden daaraan ook schuldig.

Het bloed kruipt, waar het niet gaan kan: de Chineesche kongsi is hier middel om het vermogen van de gezamenlijke familie-genooten bijeen te houden, een familie-vennootschap derhalve; op die wijze ziet men nog de bloedgemeenschap nawerken. In dit verband zij opgemerkt, dat S. 1917 No. 129 de kongsi beschouwt als uitsluitend handelsrechtelijk instituut, hare opheffing voor 1 Mei 1929 eischen de in dat Staatsblad opgenomen overgangsbepalingen. De aldus vereenigd gebleven vermogens zullen dus op andere wijze bijeengehouden dienen te worden voor zoover daarmede niet in botsing gekomen wordt met het alsnu geldend Westersch privaatrecht.

De reeds onder den eersten kring genoemde gilden zijn ook hier te vinden, daarnaast treft men aan adatvereenigingen, die den toch zoo sterken vereenigingszin van den Chineeschen enkeling aanwakkeren en zoo het hier reeds even aangeroerde individualisme temperen. Een verschijnsel, dat hierbij besproken wordt, is de oprichting van vereenigingen van sterk nationalistisch karakter: de met het Departement van Landbouw te Peking verbonden handelsvereenigingen (Siang Hwee), de overbekende schoolvereenigingen, die onder het Departement van Onderwijs te dier stede ressorteeren. (Het valt niet te ontkennen, dat de Chineezen blijken geven als Nederlandsch onderdaan op verkeerde wegen te gaan: eene vroeger bekende begeerte om geheel op één lijn met den Nederlander te komen, schijnt verdwenen te zijn). — Volledigheidshalve dient nog vermeld te worden, dat het woord „kongsi" ook nog gebezigd wordt in West-Java als kantoor van den landheer van een particulier land, zooals er zoovele om en nabij Batavia in handen van Chineezen zijn.

Van een krachtige voortzetting van de op grond van de in S. 1911 No. 38 opgenomen wet betreffende het terugbrengen van particuliere landerijen op Java tot het Staatsdomein, terugkeer aan den Lande van voornoemde gronden, is geen sprake meer, wellicht, dat nu bij de sluitende begrooting (en geraamde overschotten) straks de uitvoering weer ter hand genomen zal worden.

Mag men ingewijden gelooven, dan zou het best zijn, dat men alles maar liet als het was, gezien bijv. de weinige toewijding, die Gouvernement (en Gewest?) betoonen om de hand eens te slaan aan den ploeg en te komen tot een behoorlijk wegennet op Java's Noordkust bewesten den Tjimanoek.

In tegenstelling met den reeds behandelden kring, treft men op Java hoofdzakelijk Foekhiëns aan, doch hiernaast komen ook rassen voor, die maar al te vaak op vijandigen voet met elkander staan, ik verwijs bijv. naar de relletjes op Semarang, waar een tijd geleden moord en doodslag aan de orde van den dag was.

S. 1917 No. 129 heeft het niet aangedurfd de Chineesche volgorde van achternaam en dan de voornamen naar onzen trant te wijzigen.

De positie van het in volle afzondering gehouden meisje wijzigt zich met één slag door haar huwelijk.

Van haar, die van huis uit in het vaderland een zeer beperkte, zoo niet een betwistbare rechtsbevoegdheid heeft, wordt getuigd, dat zij hier sinds eeuwen rechtsbevoegd was en zelfs in ruimen mate handelingsbevoegdheid had, waarbij echter in het oog dient gehouden te worden, dat in het S. No. 79 blijkens artikel 2, haar huwelijksvermogensrecht in gunstiger zin was geregeld, dan nu krachtens de bepalingen van het B. W., zij S. 1917 No. 129 geschonken is. Even behoort het midden gebracht te worden, dat voor de rechtskring een burgerlijke stand met al den kleve van dien in het leven geroepen is.

Over het bestuur, de rechtspraak en rege valt heel wat minder interessants mee te dee dan wij voor Borneo konden doen. Het gezag het geslachtstakhoofd is alleen als „zedelijk te merken, nabootsing van een familiebest komt daar alleen voor, waar de familie als wanten-kongsi is herleefd. In herinnering gebracht te worden, dat de Chineesche offici die allen, met de Indische samenleving op hoogte, welbekend zijn en thans aan het ver nen zijn, niets te maken hebben met adatrecht zijn eenvoudig in het leven geroepen door V. O. C. en door ons Gouvernement bevestigd, zoo kan dit gezegd worden van de hier en voorkomende Chineesche raden, waarvan die Batavia bereids uit Coen's tijd dagteekende, slotte een eigen raadhuis bezit in 1747 en in erkend is door de Indische Regeering als open lichaam. Desniettegenstaande bemoeien zich melde raden toch met interne zaken (huwelij en sterfboedels).

Rechtspraak kent het adatrecht niet, al zou de woorden van art. 78 (2) R. R. zulks doen ken; aangetoond wordt, dat met de daar genoe „hoofden" uitsluitend Chineesche hoofden doeld worden, doch dat vd. lid (2) berust op vergissing van één persoon, tachtig jaar geleden.

Onderhandsche of disciplinaire rechtspr wordt wel gekend, de Chineesche handelsver gingen beslissen. bijv. handelsgeschillen in sfeer ontstaan.

Van het verwantschapsrecht kan getuigd w den, dat het in het vaderrecht wortelt, al zijn tal van ouderrechtelijke trekken aan te onderk nen, niet het minst als gevolg van het heerschend ouderrecht, dat op Java en Madoe overal voorkomt.

Een groep van verwanten, denzelfden sèngnaa dragende en als gemeenschappelijke stamvader kenbaar persoon aantoonende, draagt den na van tjoeh (tsùng, tsók). Daarnaast is als twe blijk van verwantschap onderkend de rouwpli naar 5 graden varieerende, die zich vrijwel tot verwanten van deze groep schijnt uit te strek S. 1917 No. 129 gooit het geheele verwantsch recht onderst te boven en decreteert het in B. W. neergelegde (verkapte) ouderrecht.

Een belangrijk ingrijpen door evenaange Staatsblad vormt het feit, dat naar ons Burge Wetboek de onderscheiding in wettige, natuurl en wettiglijk erkende natuurlijke kinderen voor de Chineezen geldend wordt en dat, te dus kinderen verwekt bij een wettige bijvrouw het adatrecht wettig, en wel als uit de wet hoofdvrouw voortgesproten, nimmer als wet afstammelingen kunnen aangemerkt worden. tikel 17 van dat Staatsblad werd op een aller derlingste manier aangevuld om in dezen met rechtsbewustzijn der Chineezen vloekenden stand een wijziging te brengen en werd bepaald dat evenzoo als wettig wordt aangemerkt, het kin geboren uit ouders, die voor de inwerkingtr dezer ordonnantie, of voordat deze op hen van passing was, met elkander een wettig neven lijk hebben aangegaan; het woord „huwe een trouvaille van de aller ongelukkigste Voor de toekomst zullen in alle gevallen de deren uit een bijvrouw niet meer wettig zijn, practijk er wat op vinden zal, ik vermoed van de wet zal wel lustig ontdoken worden.

Naar het adatrecht staat als hoogste afstamm ling te boek de voortzetter van den geslachtst dus de hoofdzoon, hetzij geboren als oudste eenige uit de hoofdvrouw, of als deze kinderloos

ondste of eenige zoon uit de voornaamste bij- w, dan wel de geadopteerde bij gebreke van alles; al zou er na bewerkstelligde adoptie een geboren worden uit de hoofd-, of de bijvrouw, blijft de geadopteerde de voortzetter. Het be- geen betoog, dat de zoons uit de hoofdvrouw die van de bijvrouwen gaan en dan, wat de bij- uwen zelf betreft, gaan de afstammelingen uit neesche boven Indonesische moeders. Overbe- nd is, dat zoons voor dochters gaan.

juridische voorrang blijkt behalve uit het van „voortzetter" ook nog uit het erfrecht en overgang van erfelijke titels en rangen. In ons tsblad 1917 No. 129 is natuurlijk te vergeefs over iets te vinden.

verwantenkring wordt verkleind door de uit- lijking der dochters, als rechtstreeksch gevolg het vaderrecht; de vrouw wordt uitgekocht den verwantenkring door den bruidsschat of het wingsgeld. Uitbreiding bestaat dus aan den eren kant door het huwelijk der zoons, en s door het instituut der adoptie in den vorm houter „zoonsaanneming", zijnde een wijze van nemen van een jong manspersoon als wettige mmeling met wellicht daarnaast de toeken- van den sèng-naam van den adoptant. Op Java is adatrechtelijke adoptie mogelijk door een wd man, die uit zijn hoofdvrouw reeds één eer zoons had en is het daarbij mogelijk bijv. nesische jongens te adopteeren, alleen werd tie van meisjes of door ongehuwden niet toe- en. Een en ander is in afwijking van het Zuid- eesch recht, dat slechts verplichte adoptie om te komen tot een voortzetter van den htstak.

1917 No. 129 nu heeft de adoptie (die alleen verstaan van een notaris tot stand gebracht worden) wettig geregeld, daarbij zeilende hen het zoo even besprokene; de vraag dient de oogen gezien te worden of de nu wettelijke ing practisch bevalt. Hoe het ook zij, er is be- dat de adoptie hier alleen kan dienen, gelijk Zuid-Chineesch recht, tot het verkrijgen van zoon, doch de verplichting tot adopteeren is uit- en. Het huwelijksrecht staat in het teeken van het ware een godsdienstige trouwplicht om zoons te zorgen. Drie trekken vertoont het en monogamie met bevoegdheid om er bijvrou- op na te houden, voorts vaderrecht en einde- ogamie.

Chineezen in dezen rechtskring kennen drieër- samenleving: het wettige monogame huwelijk een hoofdvrouw en de samenleving met één of bijvrouwen, slechts dan wettig als er een dvrouw is of was ten tijde van den aanvang samenleving, doch de bij haar verwekte kin- worden juridisch geacht uit de hoofdvrouw gesproten te zijn, en ten slotte: de onwettige enleving met een bijzit. Intusschen weet men het S. 1917 heeft de wettige bijvrouw ver- en.

et vaderrechtelijke loskoop-huwelijk heeft die eringen, dat de rouwplicht voor de vrouw bestaan, zij haar sèng-naam niet opgeeft, ter- het huwelijk met Indonesische vrouwen, die recht of matriarchaat kennen, nog sterkere ering teweegbrengt.

exogamieverbod uit zich door het niet mogen en met een sèng-genoot en als bloedverwant merkt, dat is althans vast voor Zuid-China wel voor onzen Oost ook gelden; als toe- ing geldt de uitsluiting van het leviraathuwe- zijnde het trouwen van den zwager met de uwe van zijn overleden broeder. Vermoed dt, dat de exogamie ook werkt bij het nemen een bijvrouw. S. 1917 No. 129 negeert de amie, zoodat de ambtenaar van den B. S. een naam huwelijk niet kan beletten, terwijl de strafrechter de in het rechtsbewustzijn der ezen wortelende bloedschande niet als zoo- kan straffen.

gesteld kan worden, dat er weinig uit China

geïmporteerde vrouwen zijn; sengkèhs trouwen het liefst met de dochters van volbloed-Chineezen, die zich reeds gevestigd hebben, daarentegen trouwen peranakans bij voorkeur met peranakans, al komt het ook wel voor, dat zij met de dochters des lands een huwelijk sluiten.

Aan het huwelijk gaat vooraf een verloving, zijnde deze een transactie buiten de betrokken partijen om tusschen beide geslachtstakken, gerepresenteerd door de zgn. huwelijksbewerkers, die gemeenlijk de ouders (of grootouders) zijn en is adatre 'telijk bindend, doch is dat karakter door het herhaaldelijk genoemde Staatsblad ontnomen, terwijl nu ons B. W. toepasselijk is, partijen naar ons recht zullen moeten verklaren, dat zij uit vrijen wil elkander tot echtgenoot nemen. In de practijk zal daar wel een draai aan gegeven worden.

De adatrechtelijke huwelijksluiting, die door voornoemd Staatsblad verjaagd is, is die van een zuiver bruidsschathuwelijk.

Met de invoering op 1 Mei 1919 van de nieuwe Chineezenwetgeving verdween ook de zgn. trouwbrief, een verklaring door den Chineeschen Raad of door Chineesche hoofden afgegeven en een op oude bepalingen steunend trouwbewijs voorstellende.

Van de trouwgebruiken verdient de aandacht: het te samen aan één disch eten van bruid en bruidegom, daarnaast komen op Java wel aan Indonesische gebruiken ontleende voor.

De wettige samenleving met een bijvrouw kent geen voorafgaande verloving, noch uiterlijk vertoon, alleen wordt, wat men noemt een „koopsom", betaald.

De hoofdvrouw trekt vrijwel overal bij den man in, al komt in matriarchale streken inwoning van de vrouw voor, doch het B. W. doet na 1 Mei 1919 de vrouw overal den man volgen. De bijvrouwen wonen dikwijls in het gezinshuis, waar zij onder de hoofdvrouw staan, al komt het ook wel voor, dat zij afzonderlijk wonen.

De ontbinding van het huwelijk met een hoofdvrouw lag hoofdzakelijk in de hand van den man en ging door verstooting, toegelaten in bepaalde gevallen, als onvruchtbaarheid, kwaadwillige verlating, doch had de vrouw reeds den 3-jarigen rouw gedragen of armoede met hem gedeeld dan ging het niet; ook kende men daarnaast eene opheffing van den huwelijksstand door onderling goedvinden en voor een enkel geval de gelegenheid voor de vrouw om echtscheiding te vragen bij de overheid. De Chineesche raad, die een soerat kawin gaf, had ook aanspraak in een verstooting gekend te worden (en formeel?) er in toe te stemmen.

Vanzelfsprekend is het, dat een bijvrouw eenvoudig weggezonden wordt. S. 1917 heeft de verstooting en de andere vormen doen verdwijnen en daarvoor in de plaats de B. W. echtscheiding en scheiding van tafel en bed gesteld.

(Slot volgt).

Van Week tot Week.

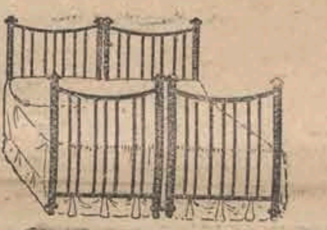
13–19 JANUARI.

Wonosobo-Comité te 's-Gravenhage. Het Comité tot leniging van den nood te Wonosobo (Laan van Meerdervoort 60) is op 10 Januari j.l. ontbonden, terwijl de verdere afwikkeling der loopende en de eventueel nog komende werkzaamheden is opgedragen aan de heeren Rn. Ms. Noto Soeroto en F. Weijerman, resp. secretaris en penningmeester van het comité. Het batig saldo bedraagt thans ruim 2700 gulden en zal worden afgedragen aan het Ministerie van Koloniën. Het comité voelt zich gedrongen zijn welgemeenden dank te betuigen aan allen, die tot het welslagen hebben meegewerkt.

Eventueele giften worden nog steeds gaarne ingewacht bij den penningmeester.

Resident van Cheribon. De resident van Cheribon, de heer R. P. M. van der Meer, is op zijn verzoek met

15 April eervol ontslagen.

(Er is reden om aan te nemen dat dit aftreden, evenals dat van den resident van Bantam, J. C. Bedding (de vorige week vermeld), verband houdt met de invoering der provincie West-Java, hetgeen tevens opheffing beteekent der residentiën Batavia, Bantam, Cheribon en Preanger-Regentschappen).

Indisch Genootschap. Vrijdag 23 Januari zal in een vergadering van het Indisch Genootschap, van Galenstraat 14, de heer L. C. F. Polderman inleiden het onderwerp: Het kadaster in Ned.-Indië (Eigendomskadaster, Landrentekadaster en het z.g. Inlandsch kadaster).

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw W. G. van Wettum, vertegenwoordiger van Nederland in de Raadgevende Opiumcommissie van den Volkenbond, oud-ambtenaar voor Chineesche Zaken in Ned.-Indië.

D. C. Dinger †. Te Innsbruck is, 47 jaar oud, overleden de heer D. C. Dinger, oud-majoor der cavalerie van het N.-I. leger.

F. F. F. Fuhrkop †. Te Haarlem overleed in den ouderdom van 67 jaar de heer F. F. F. Fuhrkopp, die van 1904 tot 1923 burgemeester van Schoten is geweest. Tevoren was hij kapitein bij het Oost-Indische leger.

Theefabriek afgebrand. Op de onderneming Pangledjar is de theefabriek afgebrand. De schade bedraagt aan het theeproduct *f* 35.000 en aan de machinerieën ruim *f* 200.000. De aan de onderneming verbonden rubberfabriek bleef gespaard.

Bezuinigingen bij het leger. Binnenkort worden bij het leger de volgende bezuinigingen doorgevoerd. De motor-artillerie te Weltevreden en de compagnie strijders-wielrijders worden opgeheven, het aantal ordonnans-wielrijders ingekrompen; de kaderopleiding wordt te Magelang gecentraliseerd en de generaalsrang van den geneeskundigen dienst facultatief gesteld. (Aneta, 13 Jan.).

Mekka-gangers. De Rotterdamsche Lloyd, de Nederland en de Oceaan trokken de voor de eerste helft van Februari vastgestelde vaarten van pelgrimsschepen in. (Aneta, 13 Jan.).

Weduwen- en Weezenfonds Europ. Off. N.-I. leger. Bij Kon. besluit van 9 Januari is den heer A. T. H. Winter, majoor van den generalen staf van het N.-I. leger, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als commissaris voor Nederland van het Weduwen- en weezenfonds der Europeesche officieren van het N.-I. leger, en als zoodanig benoemd de heer W. P. Marinissen, kapitein der intendance van dat leger.

Huldiging der nagedachtenis Van Heutsz. Hare Majesteit de Koningin deed aan den penningmeester van de commissie tot huldiging der nagedachtenis van Generaal J. B. van Heutsz een belangrijke gift toekomen.

Examens Landbouwhoogeschool Wageningen. Ingenieurs-examen Koloniale Boschbouw, de heer M. van Bottenburg, geb. te Amsterdam en H. E. B. Jaspers, geb. te Soerabaja. Ingenieursexamen Koloniale Landbouw, de heer H. A. Middelburg, geb. te Utrecht.

Onderscheiding. De Italiaansche Regeering heeft den heer E. A. Zeilinga, oud-president-directeur van de Javasche Bank, benoemd tot Commandeur van de Kroonorde.

Voorzitter van den Volksraad. Bij Kon. besluit is benoemd tot lid, tevens voorzitter van den Volksraad van Ned.-Indië Mr. A. Neytzell de Wilde, thans raadsheer in het Hooggerechtshof van Ned.-Indië.

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot officier der Oranje Nassau-orde W. A. van Cuyk, onder-directeur der Ned.-Indische Escompto Maatschappij te Batavia.

Aardschuivingen in Deli. Aneta meldt 12 Jan. Aardschuivingen ten gevolge van regens vernielden eenige kilometers van den Brastagiweg in Deli. Het verkeer is gestremd.

De stijging van den Indischen gulden. In een persgesprek met het Nieuws van den Dag v. N.-I. verklaarde de president van de Javasche Bank, mr. Trip, dat twee oorzaken te noemen waren voor de stijging van den Indischen gulden tot bijna pari; ten eerste de algemeene verbetering binnen de grenzen van Indië, waardoor nieuw vertrouwen geschonken werd en ten tweede de betere ver... tingen, die in Europa, dat langzaam naar ... bilisatie schrijdt, gekoesterd worden voor ... En ten slotte de goede verstandhouding tusschen de Javasche Bank, de Regeering en de Nederlandsche Bank. (Aneta, 10 Jan.).

De huldiging der Indië-vliegers. De plannen van ... Nationaal Sportcomité tot huldiging van de Indië-vliegers nemen vaste vormen aan. In een den ... dezer gehouden vergadering is besloten de ... telijke huldiging te doen plaats hebben op het ... rein Houtrust in Den Haag, den 2en Zaterdagmiddag, nadat de vliegers hier te lande zijn teruggekeerd.

H. I. von Santen †. Te Dordrecht is overleden de ... H. I. von Santen, oud-luit.-kolonel der infanterie. De overledene was ridder in de Militaire Willemsorde 4e klasse, welke onderscheiding door hem behaald als 2e luitenant, tijdens een detachement bij het O.-I. leger.

De Indische reis van den heer H. F. Tillema. De ... van 17 Dec. meldt, dat de heer Tillema uit ... Grooten Oost op Java is teruggekeerd en dat ... van het plan, om Borneo te bezoeken, voorloopig heeft afgezien. De hr. T. zal naar Nederland ... gaan per vrachtboot.

W. E. van der Sluijs.†. Te 's-Gravenhage is overleden de heer W. E. van der Sluijs, secretaris der afdeeling Nederland van het Indo-Europeesch Verbond.

Sultan van Deli. De plechtige installatie van den Sultan van Deli is vastgesteld op 9 Februari a.s.

Aardschuiving in het Soemedangsche. Aneta meldt ... 17 Jan. Een aardschuiving in het Soemedangsche stremde het verkeer Bandoeng—Cheribon.

Bezuiniging bij Marine. Volgens het Soer. Handelsblad bestaan er plannen om een onderzeeboot te ... stemmen voor opleidingsschip. Voorts ligt het ... het voornemen om alle marinevliegtuigen samen te trekken te Soerabaja. (Aneta, 17 Jan.).

De Handelsstatistiek. Volgens een Aneta-telegr. van ... dezer is de invoering van de Handelsstatistiek ... vóór Juli a.s. te verwachten.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Uit den Volksraad.

De Pers, w.o. het *Bataviaasch Nwsbl.* (10 t/m. ... Dec.) en *de Locomotief* (8 t/m. 15 Dec.), geeft overzichten en verslagen van de debatten in den Volksraad en de antwoorden der Regeering, o.m. betreffende *Marine; B. O. W.; art. 123 R.R.; de Salarisvoorstellen; de wettelijke regeling van het arbeidscontract.*

De Volksraad verwierp met 26 tegen 6 stemmen ... ontwerp-wijziging *art. 123 van het Regeerings Reglement*, de zending betreffende. *(Sumatra-Post 19/12)*.

Volgens de *Java-Bode* (12 Dec.) bewegen de ... standers zich tusschen de uitersten: het is te weinig ... het is te veel. Men wenscht — het is een oude ... — volledige opheffingen van de belemmeringen, die het vrije werk der zending in den weg kunnen staan, en men wil belemmeringen van hetgeen in sommige streken wordt opgevat als een inbreuk op de geestelijke huishouding, of 't geen in weer andere streken ... zou kunnen werken op latend fanatisme. Wel ... hoe complex het vraagstuk is geworden sinds de dagen ... toen het werk der zending een punt van gedachtenwisseling vormde tusschen liberale en confessioneele Nederlandsche kamerleden. Sindsdien is het ... communisme in de beschouwingen geslopen ... duiding van de reactie, die in zijn moderne ... ning, verwant aan nationalisme en Islamietisch ... wustzijn, ongunstig zou kunnen werken op de zoo gewenschte rust en orde.

De Locomotief (11 Dec.) noemt *de oplossing van het salaris vraagstuk* door *ir. Damme* een groot werk. Groot hierom, wijl deze organisator, die van *de Salariscommissie*, behalve haar voorzitter, de ziel, de stuwkracht en de uitvoerder was, de formules heeft gevonden om het vergelijk te treffen tusschen wenschelijkheid en mogelijkheid in zulk een veelkantig en veelpuntig probleem als dat van het salaris in 's lands dienst.

...vatting van het complex der ambtenaren in de be...nde groepen A., B. en C., is inderdaad gebleken het A-B-C der kwestie te zijn. Van dit A-B-C uit bleek het ...elijk tot een regeling en een indeeling te komen, ...onder in het detail der uitwerking allen te kunnen bevredigen, in haar principieelen opzet vrijwel al...eele instemming vond. Dat dit zoo is, verklaart ...uit het streven om rekening te houden met de le...e werkelijkheid, die leert, dat Indië vooreerst nog ...t buiten den import van bepaalde groepen ambtenaren kan en dat deze import niet verzekerd zal wezen ...der de aantrekkingskracht van een ruim salaris, dat ...een wezenlijk verschil in levensstandaard is tusschen de laagst-gesalarieerde groepen der Inheemschen ...der hiergeboren Europeanen, dat er voor verschillende betrekkingen aanmerkelijk verschil in aanbod ...at... Dit — en zooveel meer. En wanneer nu bij ...algemeene beschouwingen over de salarisherziening de voorzitter der Salariscommissie van rechts en links woorden van hulde en van lof in ontvangst ...mogen nemen, dan beteekent dit dat de Volks... een buiging voor de werkelijkheid heeft gemaakt. ...is een periode geweest — zoo vervolgt „de Loc." waarin over het salarisvraagstuk gefluisterd werd ...nsinuierde bewoordingen, als vreesde men bij ieder ...uid en rechtuit gesproken woord alle ras- en klas...ncten te ontketenen. Het is de verdienste van ir. ...e, dat hij de dingen bij den naam heeft genoemd ...t doen kon zonder dat hij aanstoot gaf. Het geheim ...an is, dat het probleem uit de onwezenlijke sferen ...politiek in de reëele sfeeren der oeconomie werd ...gebracht. Hier viel vrijuit te praten met woorden, ...een aparte bedoeling hadden buiten den gangbaren ...Hier stond men op den beganen grond. En hier ...men elkander begrepen. Na de windrukken en ...vlagen door de gelederen der ambtenaren had men ...atmosferische rust nauwelijks verwacht. Men ...haar den werkelijkheidszin, dien een doortas...man heeft weten te inspireeren.

IJkwezen en metriek stelsel.

...Regeering zal binnenkort overgaan tot de vast...g van een Ordonnantie, waarbij het metriek stel...oor geheel Ned.-Indië zal worden ingevoerd. De ...Crt. (17 Dec.) juicht het voornemen van de Re...ing van ganscher harte toe, omdat daardoor meer ...rmiteit in ons handelsverkeer zal ontstaan en ...toezicht op maten, gewichten en weegwerktuigen ...den gehouden, hetgeen met name de Inlandsche ...chappij bizonder ten goede kan komen. Een over...termijn is natuurlijk noodig om deze beginselen ...alle uithoeken van den archipel te kunnen laten ...pelen. Maar een overgangstijdperk van vijf ja...u daarvoor toch ook reeds een zeer ruime periode ...waarbij nochtans het gestelde doel belangrijk ...rbij wordt gebracht en het nastreven daarvan ...chijnlijk krachtiger wordt aangevat dan wan...zooals geschieden zal, een termijn van 10 jaar ...d wordt.

...ontwerp tot invoering van het metrieke stelsel ...volgens de Java-Bode (11 Dec.) door den inspec...van het IJkwezen, den heer Van Beek, samen...ld. Tot dusver waren te Soerabaja 2 ijkers geves...te Semarang 1 en te Batavia 1. Daarna kwamen ...vier van den ijkcursus der T. H. te Delft afgestu...rden, in Indië aan. Aan het einde van 1925 zullen ...rschijnlijk nog vijf ijkers, welke thans nog te Delft ...eeren, uitkomen, terwijl overwogen wordt eenige ...ciende officieren eveneens te doen opleiden tot ... Bovendien zijn aan de diverse ijkkantoren acht ...ct-herijkers werkzaam, die ten slotte ook her-ijker ...n. Het ijkgebied wordt voortdurend uitgebreid. ...25 zal ook de cursus tot opleiding van ijkers on...bracht worden bij de T. H. te Bandoeng, waartoe ...dvoorstellen worden ingediend.

...Deli Crt. meent, dat het aanbeveling verdient, ...er in aansluiting met dit metrieke stelsel, de Re...g aan alle ingezetenen, vereenigingen en corpo... verzocht daarmee zooveel mogelijk rekening te ...n in hun statistieken en publicaties. Ook b.v. daar ...men zich naar de Engelsche maten richt — zoo... Deli —, die toch ook gedoemd zijn op den duur ...n voor de elders bestaande.

Welvaartspolitiek.

...n de Interdepartementale Commissie voor Wel...politiek is opgedragen:

...overwegen of en zoo ja, op welke wijze de be...ling van aanvragen en verzoeken, welke de strek...hebben om te komen tot bebouwing van het land ...ontginning of exploitatie van de rijkdommen ...t land, kan worden bespoedigd;

b. zoo spoedig mogelijk en uiterlijk 1 Mei 1925 voorstellen in te dienen:

1. tot vereenvoudiging van de behandeling der sub *a* bedoelde aanvragen en verzoeken;

2. tot het treffen van zoodanige maatregelen als noodig worden geacht om de bebouwing, ontginning of exploitatie ook door en ten bate van de Inheemsche bevolking te bevorderen.

Bij het lezen van deze opdracht gaan de gedachten van de *(Java-Bode)* (16 Dec.) terug naar de verstandige woorden, die *mr. 's Jacob* in den Volksraad heeft gesproken: *„De inkomsten van Indië zijn afhankelijk van een vooruitstrevende doelbewuste economische politiek.* Ik zal dit met een voorbeeld toelichten. Van de suiker is berekend, dat zij *f* 70 per bouw 's jaars aan belasting opbrengt. Welnu, er liggen hier honderdduizend bouws gereed om aan de suiker te worden uitgegeven, waar ook vraag naar is. Wanneer de Regeering het standpunt wil innemen om het terrein voor ondernemingen van land- en mijnbouw uit te breiden, kan men, waar er voldoende vraag is en het kapitaal willig genoeg is zich hier in die richting te ontwikkelen, langs dezen weg binnen een kort aantal jaren de inkomsten uit belastingen al dadelijk met eenige millioenen zien toenemen. De nadruk, die hier op de financieele gevolgen van dit voorstel is gelegd, is eigenlijk een critiek op de Regeering, die een economische politiek volgt, die nog niet aan het doel, dat voor Indië gesteld moet worden, beantwoordt. Er ligt hier nog een zeer uitgebreid terrein open voor ondernemingen van land- en mijnbouw. Wanneer de Regeering met de noodige kracht en vnl. doelbewust dat terrein tot ontwikkeling wil laten komen, dan — ik herhaal, *is het financieele probleem voor Indië geen probleem......"*

Naar de opvatting van het begrip welvaartspolitiek van de „J. B.", ligt in het betoog van mr. 's Jacob de feitelijke basis voor de opdracht thans aan de regeeringscommissie gegeven. Een ruimere economische politiek der regeering zal tallooze nieuwe mogelijkheden tot kapitaalsbelegging geven, tallooze nieuwe gelegenheden tot arbeid scheppen...... en den fiscus nieuwe bronnen openen.

De sphinx.

Wij spreken hier van *de sphinx Nieuw-Guinea,* — aldus het *N. v. d. D.* (10 Dec.). — Dat is zij inderdaad. Schier ondergestoven en gehuld in een nacht van geheimzinnigheid, blijft zij altijd weer opnieuw natuurvorschers omweerstaanbaar aantrekken. Ondanks alles wat de rest der wereld van N.-Guinea vervreemdt: de isoleerende moerasstrook, die het binnenland van de kust scheidt, de afschuwelijke ziekten, waaraan de autochthone bevolking dreigt te gronde te gaan, de aard dier bevolking zelf, welke nog altijd niet veel van dien der koppensnellers verschilt, het ontbreken van afvoerwegen, de gebrekkige bestuursvoering en dito militaire dekking, en zooveel méér, ondanks dat alles, blijft de magnetische werking zich doen gelden. En dat komt, omdat *enkelen weten hoe 'n magnifiek, hoe 'n rijk land daar achter die moerasstrook verscholen ligt,* als de schoone slaapster, die slechts wacht op de komst van prins Arbeid om tot nieuw leven te worden gewekt. En de wetenschap van die enkelen staat tot de *onkunde der massa,* als het gefluister van verspreide personen tot het groote gedruisch der menigte om hen heen. Slechts de dichtsbij-staanden vangen wat op, onduidelijk en vaak misverstaan, maar toch voldoende om langzaam, langzaam-aan door te werken, tot de kringen zijn bereikt, waar de durf en de ondernemingsgeest ruggesteun vinden in een kapitaal, dat groot genoeg is om een poging te wagen. Een poging, die niet het convulsief karakter van een avontuur zal dragen, maar gekenmerkt wordt door den ernst, welke, — is deze aanwezig —, elke cultuur- of handelsonderneming tot een nobel maatschappelijk streven adelt. Dat die kringen *binnen de grenzen van Groot-Nederland* mogen worden gevonden, is voor ons een van zelf sprekende wensch.

Cementfabriek.

Onder zeer groote belangstelling van autoriteiten en chefs van handelshuizen is op de cementfabriek Indaroeng de vierde roteeroven in werking gesteld, waarmede de fabriek op haar volle productie is gebracht, te weten 60.000 vaten per maand. De vertegenwoordiger der directie, de heer *Veth,* wees op *het groote belang van deze industrie voor Sumatra's Westkust en voor geheel Indië.* Volgens een bericht uit de dagbladen heeft Japan plannen om groote hoeveelheden cement op de Indische markt te werpen tegen zeer lagen prijs. Men had dat reeds zien aankomen en heeft juist daarom zooveel spoed gemaakt met den vierden roteeroven. (*Loc.* 8/12).

De millioenen van Djambi.

De heer *J. G. H. Kramps* schrijft uit Bangko (Djambi) aan de *Sumatra-Post* (16 Dec.) hoe de rubbercultuur in Djambi wordt gedreven en hoe er daar meer en meer wordt geknabbeld aan de onfeilbaarheid der, lang niet goedkoope, in het Europeesch bedrijf geldende methoden en werkwijzen.

Er is geschreven, dat er in Djambi niets gedaan wordt aan ziektebestrijding. Dat is juist — zegt de heer *Kr.* —, maar men vergat hier aan toe te voegen, dat den aanplant in ernstige mate benadeelende ziekten, in Djambi nog niet zijn geconstateerd. Aan de regelen, volgens welke er bij een zeer nauw plantverband in de donkere vochtige tuinen allerlei schimmelziekten moeten optreden, stoort de Djambirubber zich tot heden niet. Er staan stellig vele millioenen hevea's in Djambi en dit aantal neemt jaar op jaar met honderdduizenden toe. Het zal zaak zijn, met de aanwezigheid dier „millioenen van Djambi" steeds rekening te houden en al zullen zij bij niet al te hooge rubberprijzen, door het dan niet in voldoende mate voorhanden zijnd aantal tapkrachten, in de toekomst niet op volle kracht gaan produceeren, hun sphinxachtig karakter blijft toch dreigen. Met de tijden kunnen ook de toestanden in Djambi veranderen. Tot heden blijken de prijzen zoo, dat er voor de Europeesche cultuur reeds een behoorlijke winst valt te maken, terwijl Djambi, door het verband tusschen markt en toeloop van werkvolk, zijn productie nog niet aanmerkelijk kan verhoogen. Verhooging hunner winst zal door de Europeesche planters gezocht moeten worden in verlaging van den kostprijs, en deze ligt waarschijnlijk in een vereenvoudigen der cultuurwijze. In dit opzicht valt er misschien *van Djambi nog wel iets te leeren.* Het rubberplanten te veredelen tot tuinbouw is overbodig en tegenwoordig in ieder geval te duur geworden.

De doodsklok over de doodstraf.

Met het „N. v. d. D." deelt het *Soerabajasch Hbl.* (10 Dec.) de meening dat *de doodstraf-toepassing in Indië* — gezien de gratieverleening van Macaré — parallel loopt met de overtuiging van den hoogsten gezagdrager aangaande de doodstraf. En aangezien dat een onhoudbare rechtsonzekerheid schept, concludeerde het „Soer. Hbl." in een artikel van den 29en Nov. o.m. op dien grond, dat de afschaffing der doodstraf een belangrijke stap nader tot haar verwezenlijking is gebracht.

Immers — zegt het blad thans — die rechtsonzekerheid mag niet bestaan en zal dus moeten worden opgeheven. Dat zou kunnen door het gratieeringsrecht binnen nauwkeuriger omschreven grenzen te beperken, doch daartoe zou o.i. alleen aanleiding bestaan, indien het repressie-middel: de doodstraf, wortelt in de publieke rechtsovertuiging. Dit nu is gebleken niet het geval te zijn. De publieke opinie heeft stilzwijgend haar zegel gehecht aan het allerzonderlingst gemotiveerde gratieeringsbesluit van Macaré. Den tegenstanders van de doodstraf in Indië zijn door de wijze, waarop de Macaré-zaak is afgewikkeld, krachtige wapens in handen gegeven, welke onze conclusie omtrent de afschaffing dezer levensstraf wettigen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Borneosche diamanten.

(Slot).

Volgens de gegevens van den Schrijver is de diamantproductie van het Eiland Borneo, gedurende de laatste 25 jaren geweest, als volgt:

1898	1950	karaat,
1905	710	„
1907	4100	„
1910	3215	„
1916	2152	„
1921	1770	„
1922	1840	„
en 1923	1077	„

In het jaar 1921 bedroeg de waarde *f* 180554.— en in het jaar 1922 *f* 168.343.—, hoewel de productie in eerstgemeld jaar minder was.

De inlandsche diamant-slijperijen in het Martapoerasch gebied, bewerken het materiaal somtijds machinaal, doch voor het grootste gedeelte met de hand.

De aldus afgewerkte steenen zijn, volgens de kenners, dientengevolge beter dan die, welke te Pontianak worden afgeleverd.

De aan Europeanen verleende concessies, welke in de Zuider- en Ooster-Afdeeling van Borneo zi gen en weinig opbrachten, werden geleidelijk t de jaren 1881 tot 1904 ingetrokken en daarna reinen ter beschikking van de inheemsche b gesteld, die de graafmethode nu weder kan to

De meeste Borneosche diamanten zijn gevon rivieren, doch men zoekt ook de hoogere te dier rivieren op, waarin de kleine bergstroome komen, die gezamenlijk de groote rivier vormen.

Door middel van gegraven afvoer-kanaaltjes melt men het zand, dat, op den oever gebrac wasschen wordt en waarin men diamanten ho vinden.

Bij het graven naar diamanten, valt dit op te ken, dat er personen onder de bevolking zijn, d kundig worden genoemd en die van meening z het aanwijzen van een goede vindplaats, in v staat met het ontvangen van een gunst van het wezen.

Voor het geval die aanwijzing mislukt, is dit t ten aan tegenwerkende invloeden van den dui

Tot de diamanten, afkomstig uit het Land (Wester-Afdeeling van Borneo), waaraan, in zek zicht, een stukje geschiedenis is verbonden, b de „Danau Radja", waarvan boven reeds m werd gemaakt.

Volgens het verhaal, dat bij de bevolking bek werd, overeenkomstig de toenmalige gebruik diamant, door den vinder, aan den Vorst van L afgestaan, die, toen hij met de dochter van den van Soekadana huwde, dien kostbaren steen aan ten geschenke gaf.

Door erfenis kwam de Panembahan van Mat eerste erfgenaam van den Sultan van Soekadan het bezit daarvan.

Volgens vertrouwbare schriftelijke mededeelin de steen de grootte van een duivenei en woog hij spronkelijk 267 karaat.

Na de slijping was het gewicht nog 183 1/5 kar

Vergelijkt men dit gewicht met dat van den be den steeen den Koh-i-noor, welke in het bezit is Koningen van Engeland, dan merkt men op, d oorspronkelijk bedroeg 795 karaat en na de slijping 279 karaat, terwijl na eene tweede slijping dienen moest om den glans te verhoogen, nog e wicht van 106 karaat overbleef.

Verschillende Europeanen, die vroeger den „D Radja" hebben gezien, hebben dikwijls aan de heid van dezen steen getwijfeld.

In het jaar 1868 berichtte de toenmalige Resi van de Westerafdeeling van Borneo, dat de Pa bahan van Matan in ernstigen geldnood verkeerd den steen wel in het belang van den financieelen stand van zijn landschap wilde verkoopen.

De Resident deed daarbij het voorstel om den baren steen door een vertrouwbaar ambtenaar van Binnenlandsch Bestuur naar Batavia te laten bre doch de hoofdingenieur van het Mijnwezen gaf bij het advies om den steen door eene commissi hoofdplaats Pontianak te doen onderzoeken.

Dit advies is gevolgd en kwam de commissie t eindconclusie, dat de Danau Radja geen echte di was en de koop dientengevolge moest worden ont

Dit ongunstig oordeel was gegrond op zeker gunstige teekenen en bepaalde fouten aan den

Volgens den Panembahan van Matan moet h derzoek hebben berust op eene vergissing, doch de meening wel geuit, dat de onderzochte stee valsche was en dat men den echten „Danau Radja borgen heeft gehouden.

Naschrift.

We verzoeken de redactie der „Pernia wanneer ze een artikel, dat oorspronkelijk „Kol. Weekblad" is verschenen, op den voet dit niet te verzwijgen, maar eerlijk de br noemen. Bij bovenstaand artikel „de Born diamanten" is dit verzuimd. (Men zie Kol. W van 26 Juni 1924).

Redactie Kol. We

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Is het Chineesche ras in werkelijkheid zóó?

I.

Is het werkelijk eene algemeene eigenschap van Chineesche ras, dat, als men onderling vijandig te over elkander staat, de wijze van optreden zich merkt door een wreed dwingen tot het aannemen

eene andere zienswijze, terwijl in dergelijke gevallen tegenover den vreemdeling deze met zulk eene bezadigdheid en toegevendheid wordt behandeld?

Het is deze vraag, die met zoovele andere, dikwijls de Chineesche samenleving in Ned.-Indië bezighoudt en aan den persoon, die zich „Lola" teekent, aanleiding heeft gegeven tot de in de „Sinar Sumatra" van 14 Augustus 1924 voorkomende beschouwingen.

Het duurt nu al meer dan 10 jaren, zegt hij, dat men in China elkander vermoordt.

Behalve dat tengevolge van dat optreden vele personen het leven lieten, werden vele lieden het slachtoffer van het in beslag nemen van geld en goed, daden, die niet voortsproten uit de zucht naar het behartigen van 's lands belang, doch wel naar het verkrijgen van de macht in eigen hand, door een of ander toonaangevend persoon van de militaire partij.

Op de vraag of men ook tegenover den vreemdeling op zulk eene wreede wijze durft optreden, kan de schrijver geen stellig antwoord geven, vooral wanneer hij in aanmerking neemt het feit dat China in den oorlog met Japan, terzake van de Koreaansche kwestie, op zulk eene gemakkelijke wijze laatstgemeld land tegemoet kwam, waardoor het geschil werd opgelost.

De statuten der Chineesche vereenigingen in Ned.-Indië dragen over het algemeen geen militant karakter, doch, wanneer men de handelingen van de leden onderling in verschillende Semarangsche vereenigingen gadeslaat, dan schijnt het wel, dat zij de zucht om elkander in de haren te zitten en rasgenooten op wreede wijze te treffen, ongaarne op zijde zetten.

De Sam Ban Hin vereeniging te Semarang was niet weinig ontstemd, toen een harer leden door een lid van de Hoo Hap vereeniging werd afgeranseld, zonder dat de dader de zaak had onderzocht en zeker was van de schuld van den getroffene.

Weerwraak was daarvan het gevolg.

De Sam Ban Hin vereeniging besliste dat het doodvonnis over een lid van de Hoo Hap vereeniging werd uitgesproken, welke vereeniging, nadat de moord had plaats gehad, niet willende stilzitten, wederom een slachtoffer eischte onder de leden van eerstgemelde vereeniging en met het gevolg, dat beide vereenigingen zich thans bewegen op een terrein van moord tusschen rasgenooten.

Dit vergeten van eigen ras, heeft, naar schrijver's meening, eigenlijk geen andere reden, dan dat men, zoowel beleedigd in eigen eergevoel, zich in de oogen van de menigte wil voordoen als een dappere vechthaan.

Doch hoe traden die vechthanen en moordenaars van eigen rasgenooten op tegen de Inlanders te Koedoes, toen deze, tijdens de jongste opstootjes aldaar, de goederen der Chineezen roofden en hunne huizen in brand staken?

En hoedanig was toen de actie ten deze van de Chineesche vereenigingen als de Sam Ban Hin, de Hoo Hap en de Indo-China?

Feitelijk deden zij niets.

Het ligt niet in de bedoeling van den schrijver om ook maar eenigszins haat te willen verspreiden tusschen de verschillende volksgroepen in Ned.-Indië en een in dien zin tot hem gericht verwijt zou hij verre van zich afschudden, doch hetgeen hij wel bedoelt is, dat hij tracht te weten te komen welke reden er voor de Chineezen kan bestaan om geheel lijdelijk te blijven wanneer zij met vreemden in verwikkelingen geraken en dikwijls zoo wreed op te treden tegenover rasgenooten, wanneer zij daarmede in conflict zijn geraakt.

Eene gematigde houding, gelijk aan die, welke te Koedoes werd ten toon gespreid ten opzichte van de toch altijd vreemde Inlanders, is wel eene groote tegenstelling met het wreede optreden tegenover rasgenooten ter hoofdplaats Semarang.

Zij wordt dan ook, naar de meening van den schrijver, niet begrepen en zal voor de meeste der lezers van de „Sinar Sumatra" wel eene vraag blijven.

Eene andere opmerking van den schrijver is, dat ook in de nieuwsbladen de Chineezen het niet kunnen nalaten, zich op wreede wijze tegenover rasgenooten of tegenover hunne vereenigingen te uiten.

(Wordt vervolgd.)

Literatuur-Overzicht.

Bijdragen Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.

Afl. 4 van deel 80 opent met een bijdrage van Prof. Dr. N. J. Krom over de beteekenis van Tjandi Djadi, gelegen op een steilen top van het Wadjak-gebergte. Dit monument kenmerkt zich door een grooten ronden put met gladde binnenwanden, waarvan men het eigenlijke doel niet kent. Aan de reeds gestelde hypothesen voegt Prof. Kr. een nieuwe toe, in verband met de treffende overeenkomst van dit bouwwerk met zeker soort monumenten in Voor-Indië, waarop de Parsi's de lijken hunner afgestorvenen neerleggen om het vleesch te doen verslinden door de gieren. De mogelijkheid is niet buitengesloten, dat Tjandi Djadi voor datzelfde doel heeft gediend. Ter verduidelijking van den tekst geeft Prof. Kr. een afbeelding van het monument in zijn geheel en tevens van het bovenvlak met den ronden put.

Als tweede der artikelenreeks „Uit en over de Minahasa", volgt nu een beschrijving van de Protestantsche Zending aldaar, opgesteld door wijlen Dr. J. W. Gunning; de Redactie van de Bijdragen betreurt het terecht dat de auteur de publicatie dezer inderdaad belangwekkende bijdrage niet heeft mogen beleven.

De Controleur B.B. J. Mallinckrodt geeft het tweede en derde hoofdstuk (godsdienst en zwangerschap en bevalling) van zijn uitgebreide studie: „Ethnografische mededeelingen over de Dajaks in de afdeeling Koealakapoeas (res. Zuider- en Oosterafd. van Borneo). In het bijzonder vestigen wij de aandacht op de belangrijke mededeelingen des schrijvers over de heilige potten: de blanga's (tempajan's, martavanen) der Dajak's.

Ten slotte een artikel van Pr. J. van der Kolk over leeftijdsklassen op de Tanimbar-eilanden, een zeer typische instelling, welke de bewoners naar den leeftijd in een aantal groepen (toeboe's) verdeelt, waarvan de leden een streng aaneengesloten eenheid vormen.

Verder bevat de afl. nog notulen van Bestuursvergaderingen, gehouden van Juni tot November 1924.

Een Hongaarsch boek over Java.

De heer E. von Zboray is jong administrateur van een rubberonderneming in West-Java en woont te Bantam. Hij heeft in het Hongaarsch en onder een Hongaarschen titel, bij een uitgever te Boedapest (Wereldliteratuur Uitg.-Mij.), een geïllustreerd boekje het licht doen zien, getiteld: „In het land van den eeuwigen zomer".

Dit werk is het eerste in zijn soort, in het Hongaarsch over Java geschreven, en het is in Hongarije met groote belangstelling ontvangen. De Hongaarsche bladen geven zeer goede recensies van het boek en een tweede editie zal zeker niet lang op zich laten wachten. Dit kan men beschouwen als een uiting van de algemeene, groote belangstelling in Hongarije voor alles wat Nederland betreft.

Het boek is op Java geschreven, het wekt den indruk van een reeks reisschetsen, maar het vertoont diep inzicht; de schrijver woont trouwens al jaren op Java. Na de beschrijving van de reis van Boedapest naar Java wordt op onderhoudende en geestige wijze het leven op Java beschreven, zoo in de steden, als op de ondernemingen en in de dorpen. We vinden er in o.a. een uiteenzetting over de Javaansche kunst en haar beteekenis voor de inlanders. Andere hoofdstukken zijn gewijd aan het Nederlandsche bestuur, de economische toestanden, verder aan de beschrijving der landschappen, het klimaat, fauna en flora, enz. De talrijke illustraties geven aan de Hongaarsche lezers een overzichtelijk beeld van Java. Als verhaal in het boek worden de lotgevallen van drie Hongaarsche vrienden verteld, die, evenals de schrijver, na den wereldoorlog uit hun vaderland naar Java waren getrokken.

(N.R.Ct.).

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 3. Handelsbeweging van suiker in de verschillende landen der wereld in het jaar 1924 (vervolg), door H. C. Prinsen Geerligs. — De handel van Nederlandsch-Indië, door G. J. Wiggers (achtereenvolgens behandelt schr. de ontwikkeling van den handel sedert 1900, het recordjaar 1920, de stijgende invoeren van- en uitvoeren naar Amerika, Australië en Japan). — Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Suriname. Verslag over 1923, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Dienst voor Waterkracht en Electriciteit in Ned.-Indië. — Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het derde kwartaal van 1924 (vervolg). — In- en uitvoer van Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verslagen van maatschappijen enz., zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën, boschwezen, gommen, genees- en genotmiddelen, voedingsmiddelen, vruchten en groenten.

Handelsstatistiek in Ned.-Indië.

In druk is verschenen het Verslag van de Commissie voor de Handelsstatistiek, welke volgens haar opdracht aan de Regeering voorstellen moest doen ter

„voorbereiding van de invoering van een statistiekrecht en herziening van de handelsstatistiek hier te lande". Zooals bekend, zijn de voorstellen, die deze commissie indiende, na het uitvoerig overleg, dat zij daartoe met de handelsvereenigingen en andere commercieele lichamen heeft gepleegd, door de Regeering aanvaard. In het thans verschenen rapport kan men dan ook in beknopten vorm uiteengezet vinden in welken geest de Indische handelsstatistiek in de naaste toekomst zal worden verbeterd.

De Indische Economist.

De heer M. A. J. Kelling, als financieel redacteur van de „Ind. Post" bekend, heeft het hoofdredacteurschap op zich genomen van een financieel-economisch maandblad „De Indische Economist", waarvan de administratie berust bij de N.V. Mij. Vorkink, te Bandoeng. Heden verscheen het dummy-nummer.

De heer Kelling verklaart als Nederlandsch staatsburger in het belang van zijn mede-staatsburgers slechts te willen zeggen, wat recht en waar is, wat strekken kan tot het individueel welzijn van den lezer, dus ook tot de algemeen nationale welvaart. Politiek zegt hij tot geen enkele partij te behooren en hij zal dus nimmer direct of indirect een partij-belang dienen of propageeren. Zijn blad zal betrouwbare en nauwkeurige inlichtingen geven over actueele onderwerpen in populair-critischen, of populair-wetenschappelijken vorm, onbevangen, zeker en rustig.

De heer Kelling en zijn medewerkers zullen al hun gaven op dit gebied mobiliseeren.

Men ziet: een sprookje gelijk, bijna te mooi om in deze wereld met voetangels en klemmen waar te kunnen zijn. Het is geen nieuwsgierigheid, maar we wilden toch wel gaarne weten, wie de medewerkers zullen zijn en welk onderdeel de heer Kelling voor zijn rekening zal nemen. (Soer. Hdsbl.).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 24. Eenige handige wiedwerktuigjes voor sawahpadi, door L. Koch. — Uitvoerrecht voor bevolkingsrubber. Landbouwzaken in den Volksraad. — Economische en handelsberichten. — Onkruid in de rijst. — De kapok- en tabakhandel in Zuid-Banjoewangi. — De rubberrestrictie.

De Mijningenieur.

In Dec. Nr. geeft Ir. W. F. F. Oppenoorth het eerste gedeelte eener beschouwing: Nederlandsch-Indië en haar aardolie in verband met nationale en internationale politiek. — Dr. D. Mulder schrijft over verraderlijke vulkaangassen, in onze even gevreesde als aantrekkelijke doodenvalleien. — De irs. H. Tromp en Nering Bögel schrijven over de oorzaak van den brand te Loa-Boeah (Poeloe Laoet-mijnen).

Resultaten van de Volkslectuur in het jaar 1923.

Uit het door de Commissie voor de Volkslectuur te Weltevreden uitgegeven boekje: Resultaten van de Volkslectuur in het jaar 1923 blijkt, dat het aantal volksbibliotheken aan de 2e klasse scholen met 174 vermeerderd is en dat aan andere inrichtingen met 16.

Wat de uitleeningen betreft, daarin valt een achteruitgang vast te stellen in het Javaansche en het Soendaneesche taalgebied met respect. 9.632 en 9.050, waar tegenover staat een geringe vooruitgang in de Madoereesche streken en een groote toeneming (115.251) ten opzichte van de Maleische boeken, zoodat in totaal het aantal uitleeningen met 86.696 vermeerderde.

Het zijn weer de echt Javaansche streken, die de beste verhoudingscijfers vertoonen. Vooral Banjoemas maakt een goed figuur, evenals Djokja en Pekalongan, dank zij de ijverige bemoeienissen van resident Jasper. Over het algemeen kan men over de leesgierigheid op Java tevreden zijn: ca. 11.400 lezers meer dan in 1922. In het gewest Solo zijn de meest gewilde boeken niet de moderne, in tegenstelling met de gouvernementslanden.

Over het algemeen is ontspanningslectuur voor de jeugd het meest in trek. Minder wordt de belangstelling voor wat hooger literatuur.

Uiterst gering waren de uitleeningen van de werken van den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst over ziekten en hygiëne, alsmede die over cultures en de meer wetenschappelijke over staatsrecht, volkscredietwezen, coöperatie, enz.

Encyclopaedie van Ned.-Indië.

Verschenen is afl. 9 der Aanvullingen en wijzigingen op de Encyclopaedie van Ned.-Indië, onder redactie van Prof. C. Spat. Van de meer uitvoerige nieuwe of aangevulde artikelen welke er in zijn opgenomen noemen we: Van Heutsz (J. B.), Dajaks, Sarekat Ambon, Bevolkings-rubbercultuur, Papoea's, Waterschappen,

Chetti (van Voor-Indië afkomstige geldhandelaars de Oostkust van Sumatra), enz.

De Vrijheid.

In het Nr. van 14 dezer een beschouwing van H. C. Dresselhuys naar aanleiding van „de komende nieuwe Staatsregeling voor Ned.-Indië" (a.s. behandeling in de Tweede Kamer der wijziging van het Regerings Reglement). Deze beschouwing volgt nagenoeg dezelfde lijn welke Prof. Treub in zijn veelbesproken brochure „Indië's toekomst" aangeeft.

Moeten we het aan een „slip of the pen" toeschrijven dat Mr. D. spreekt van het „Nederlandsch gebied dat Insulinde heet, of naar het communistische vocabulair, Indonesië?

Naar de Boschnegers.

Slechts eenige weken nadat het aardig geïllustreerde boekje: Naar de Boschnegers in de binnenlanden van Sumatra (uitgave van de Zusters Penitenten-Recollectinen van Roosendaal) verschenen was, heeft een nieuwe uitgave het licht gezien (bij J. van Poll Suykerbuyk te Roosendaal). Wel een bewijs dat dit boekje hetwelk eene beschrijving inhoudt van een reis naar de Djoeka's in verband met het vestigen van nieuwe Missieposten, onder Nederland's Katholieken een gunstig onthaal heeft gevonden.

Indië's jonge kracht.

Als uitgave van de Kon. Ver. Het Koloniaal Instituut is verschenen de vijfde uitgave van het geschrift „Indië's jonge kracht. Eenige der nieuwste gegevens omtrent de koloniale huishouding van Nederlandsch Oost-Indië, Suriname en Curaçao, samengelezen door C. Lekkerkerker". Ook deze uitgave is blijkbaar samengesteld met gebruikmaking van de allernieuwste gegevens op het gebied der economische geographie; voor het eerst zijn ook enkele bladzijden gewijd aan Suriname en Curaçao, terwijl het geheel besloten wordt met een Index op alle vijf de uitgaven dezer zeer betrouwbare jaarkroniek.

Javaansche sagen, mythen en legenden.

Onder dezen titel is bij W. J. Thieme en Cie. te Zutphen verschenen een boekwerk van ruim 300 bladz. druks, verlucht met tal van inderdaad zeer fraaie, op den tekst betrekking hebbende teekeningen van Jos Menno. De verhalen zijn verzameld door Mevr. Meijboom—Italiaander en door haar opgeteekend letterlijk als zij die uit den volksmond heeft gehoord; zooals zegt ze: „De heel eenvoudige volks-sagen, zooals de Kakès (grootvaders) en de Neneks (grootmoeders) nog aan hun kleinkinderen vertellen".

De verzameling bevat in totaal een goede zestig verhalen, verdeeld over 7 hoofdstukken; het vijfde geeft uitsluitend mythen van de Kei-eilanden en het zesde Dajak-mythen, wat evenwel uit den titel niet blijkt.

* * *

Drakenbloed uit Nederlandsch-Indië, door J. J. Pannekoek rels. (Natuur, Nov. 1924).

Iets over geneeskruiden in Ned.-Indië, door Dr. W. G. Boorsma. (Pharm. Weekblad, 1924, No. 49).

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chineesche pers over de maand November 1924. Samengesteld door het Kantoor voor Chineesche Zaken. (Weltevreden Drukkerij Volkslectuur).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1924, No. 50. (Bureau voor de Volkslectuur Weltevreden).

De voornaamste tabaksziekten in Deli in verband met de begroeiing der tabaksgronden, door Dr. B. T. Palm en Ds. S. C. J. Jochems. (Bulletin Deli Proefstation No. 20).

Mogelijkheden en verbeteringen voor de cultuurondernemingen op Sumatra's Oostkust, door Dr. A. W. K. de Jong. (Meded. Alg. Proefstation der A. V. R. O. S. Alg. Serie No. 19).

De nieuwe Indische tariefwet. — De met rubber beplante uitgestrektheden in Ned.-Indië gedurende (Korte Berichten, 12 Dec. '24).

Het poppetje. Een verhaal van Java, door M. J. Mi lanus Stamperius. (Eigen Haard, 17 Jan. '25).

Bali en „Rome" (overgenomen uit het Soer. Handelsbl.). (Java-Post, 12 Dec. '24).

Onze ziekenhuizen, door D. — Een eenvoudige manier tot bestrijding van kropziekte, door H. L. Roelfsema. (P. E. B. Orgaan van den N.-I. Pol. Econ. Bond, 4 Dec. '24).

Insulinde's scheep(koop)vaart en Indië's welvaart (historisch bekeken), door J. P. Koster. (Vrijzinnig Weekblad Ned.-I., 2 en 11 Dec. '24).

Kantoorgebouwen der Ned.-Ind. Levensverz. Mij. in Ned.-Indië (met ill.), door ir. B. J. K. Kramer. (Bouwen, 10 Jan. '25).

De kleine land- of tuinbouw in Indië, door V. S. B. — In Memoriam W. E. van der Sluys. — De achteruitgang van de Europ. Lagere School en hoe die te stuiten (vervolg). — Van oudgasten en baren, door C. Vis— Jansen van Raaij. (Indische Verlofganger, 16 Jan. '25).

Suriname.

De Gouverneur van Suriname, Mr. Baron van Heemstra, heeft aan Dr. J. W. IJzerman verzocht in een bestuursvergadering van het Kon. Nederl. Aardr. Genootschap de kwestie van de Westgrens van Suriname te bespreken. De bespreking heeft plaats gevonden in de bestuursvergadering van 10 Januari j.l. en Dr. IJzerman heeft de vriendelijkheid gehad aan onze redactie een (gedrukt) overzicht van het door hem gesprokene toe te zenden.

Waar een autoriteit als Dr. IJzerman aan het woord is, past het de ooren te spitsen omdat men verzekerd is veel belangrijks te zullen vernemen.

Behalve aan de Westgrens heeft de spreker ook aandacht geschonken aan de Oostgrens van Suriname.

Aan de hand van met dit doel samengestelde schetskaarten zijn de stroomgebieden van de bronrivieren van de Corantijn en van de Marowijne, wat hun grootte betreft, bestudeerd, waarbij blijkt dat het stroomgebied van de Coeroeni aanzienlijk grooter is dan dat van de New River, het stroomgebied van de Litani mede veel grooter dan dat van de Marowinikreek, feiten die aan de aandacht niet ontsnapt waren.

Op grond van het eerste meent Dr. IJzerman te kunnen aantasten de uispraak van Barrington Brown, den ontdekker van de New River, dat deze rivier tweemaal zoo groot is als de Coeroeni, die tot dien tijd als de Corantijn beschouwd is, maar in werkelijkheid slechts een tak van de Corantijn is. Hierbij valt nog op te merken dat de New River de algemeene richting van de Corantijn voortzet, de Coeroeni niet.

Wij zijn het niet eens met de bewijsvoering van den geachten spreker, maar kunnen te dezer plaatse slechts kort onze bezwaren uiteenzetten.

De voor de hand liggende en meest doeltreffende methode om twee rivieren met elkander te vergelijken is die rivieren op te meten. Tot de methode door Dr. IJzerman toegepast, die wij de indirecte zouden willen noemen, kan men zijn toevlucht nemen, wanneer de directe op onoverkomelijke bezwaren stuit. Dit nu is geenszins het geval. Dat de opneming in dit geval „jarenlange waarneming" zou vorderen kunnen wij niet toegeven. Een onderzoek in het droge jaargetijde en een in den regentijd zou voor het doel voldoende zijn. Het voorbeeld van de Lawa-Tapanahoni leert dit en de scheidsrechter in het „Lawageschil" heeft (voorgelicht door niemand minder dan Prof. de Martens) de opneming van die rivieren, welke weken en niet jaren geduurd heeft, voldoende geacht om daarop een beslissing te gronden.

Barrington Brown was een zeer bekwaam en ervaren reiziger, die, evenals Schomburgk, een officieele opdracht had. Zijn exploratie van de Coeroeni en de New River was een werk waarvoor hem een eeresaluut toekomt. (Heeft Dr. IJzerman zijn verslag gelezen?). Hij heeft (gewapend met de kaart van Schomburgk) beide rivieren tweemaal opgenomen, anders dan Schomburgk, die in vliegende haast de Coeroeni moest afzakken, daarbij de New River over het hoofd ziende, omdat de uitmonding achter een groep eilanden verborgen was.

In plaats van Brown's ontdekking, op grond van de geringere grootte van het stroomgebied, te wraken, zou, naar onze meening, de verifieering van die ontdekking, waarvan wij de juistheid aannemen zoolang de onjuistheid niet door directe waarneming is aangetoond, juist een toetssteen kunnen zijn voor de methode door Dr. IJzerman toegepast.

Het is zeer te betreuren dat de leider van de Corantijn-expeditie, eenmaal bij den mond van de New River gekomen, de rivier niet een paar dagen heeft bevaren, al ware het slechts om een indruk te krijgen. Wij zouden in zijn geval de verzoeking niet hebben weerstaan.

Tegen de methode van Dr. IJzerman hebben wij ernstige bezwaren. Het is niet *per se* juist dat een grooter stroomgebied aanleiding moet geven tot het ontstaan van een belangrijker rivier dan een kleiner stroomgebied. Dat hangt af van een groot complex van factoren, zooals bodemformatie, richting en hoogte van gebergten of heuvelenreeksen, de dichtheid van het woud, waardoor veel neerslag wordt vastgehouden of savanneland, dat veel water doorlaat, de grootte van den neerslag. Men denke hier aan den invloed van een enkelen berg als de Hendrik-top, door van Stockum zoo levendig beschreven, of dien van Roraima (waar Brazilië, Venezuëla en Britsch Guiana te zamen komen) op den regenval. Het is zeer goed mogelijk dat in het grootere stroomgebied vele kleine riviertjes naar den hoofdstroom vloeien, terwijl in het kleinere stroomgebied de omstandigheden zóó kunnen zijn dat één rivier op den voorgrond treedt. De toepassing van Dr. IJzerman's theorie is daarom in dit geval zoo bedenkelijk omdat men van de betreffende streken feitelijk zeer weinig weet.

Op grond van een aanvechtbare theorie de positieve gegevens van een ernstige exploratie door een bekwaam reiziger van nul en geener waarde verklaren, achten wij een gewaagde daad. Het is opmerkelijk dat de Engelschen — de eerste belanghebbenden — die zeer goed weten wat hier te lande over die grenskwestie geschreven is, nooit getracht hebben de onjuistheid van Brown's ontdekking en de door hem gemaakte gevolgtrekking aan te toonen.

En nu de kwestie Litani-Marowini. „De Marowini is en blijft fransch" decreteert Dr. IJzerman, omdat het stroomgebied van de Litani grooter is dan dat van de Marowini. Maar ook hier is het werkwaardig dat de eenige reiziger, die beide rivieren heeft geëxploreerd, Henri Coudreau, een krachtig verdediger van het Fransche standpunt, hangende het grensgeschil, heeft verklaard dat beide „à peu près d'égale importance" zijn, wat niet klopt met Dr. IJzerman's theorie. Bovendien ziet Dr. IJzerman over het hoofd dat het Lawageschil niet uitsluitend op aardrijkskundige gronden in ons voordeel is beslist, maar ook op grond daarvan dat de in het betwiste gebied wonende en gewoond hebbende Boschnegers onze onderdanen waren. Welnu, dezelfde Henri Coudreau deelt mede dat de Bonninegers van 1790—1815 tal van dorpen in de Marowinikreek hebben gehad. Er valt dus wel iets af te dingen op Dr. IJzerman's verklaring. De kwestie Litani of Marowinikreek is nog open.

Nu de kwestie of de geheele Corantijn een Nederlandsche rivier is. In het door Dr. IJzerman aangehaalde artikel in het T.A.G. 1898, getiteld *„De grenzen van Nederlandsch Guiana"*, heeft de schrijver zijn meening omtrent dit vraagstuk uiteengezet en de vraag ontkennend beantwoord. De Engelschen hadden, van het betoog gebruik makende, met onze Regeering in onderhandeling kunnen treden om tot een regeling te komen. Edoch, zij hebben dat niet gedaan en zijn van 1800—1913 wrokkend en mokkend blijven verklaren dat de Corantijn een „Dutch river" is. Nog op 29 Februari 1912 verklaarde in de Court of Policy de Procureur Generaal van Britsch Guiana, in een vergadering, gepresideerd door den Gouverneur, dat „it was a question of hard fact", dat de geheele Corantijn Nederlandsch territoir was, zoodat een boot, aan den Engelschen oever gemeerd, feitelijk zich bevond op Nederlandsch gebied. In 1920 — let wel: 1920! — verscheen te Londen een serie *„Handbooks, prepared under the Direction of the Foreign Office"*. In no. 135 van de serie, gewijd aan British Guiana staat „The *Corantyne*, the boundary river of the Colony may be regarded as being Dutch"....

In *„The British Guiana Handbook 1922"* en in het in 1924 op de Wembly Exhibition verspreide boek over British Guiana lezen wij dat de *„left Bank"* (dat is de Engelsche oever) de grens vormt.

Op de kaart van Britsch Guiana van 1913 komt voor het eerst een andere voorstelling van zaken voor, waartoe men zonder een grensverdrag met onze Regeering niet had mogen overgaan, nadat gedurende langer dan een eeuw een andere opvatting gegolden had. Om die reden is in de latere artikelen in „De West-Indische Gids" over deze grenskwestie de oude Engelsche zienswijze naar voren gebracht en aanvaard. Ook de Minister van Koloniën is daartoe gekomen.

Dr. IJzerman acht „stappen vooruit", als bedoeld in „De West-Indische Gids" van December j.l. bedenkelijk. Wij niet, en wij hopen dat onze Regeering spoedig den volgenden stap zal doen, n.l. aan de Britsche Regeering voorstellen om gezamenlijk de bronrivieren van de Corantijn op te nemen.

En wij verwachten ook dat geen gevolg zal worden gegeven aan Dr. IJzerman's wensch dat de Commissie van den Atlas van Ned. Indië, bij een herdruk, de woorden die betrekking hebben op de betwiste gebieden, zal schrappen. Die woorden moeten daar blijven tot de grenskwesties geregeld zijn.

Een Fotograaf-Artiest.

Het ziet er in het geheel niet als een „zaak" uit en het is dan ook geen zaak in den gewonen zin van het woord. Een ruime villa, „Huize Skylge" op een der beste standen van Bloemendaal gelegen, in de onmiddellijke nabijheid van tram en trein.

Binnen dezelfden indruk, geen overdaad van fotografische producten bij wijze van reclame, doch een rustig, artistiek interieur, waar een atmosfeer van huiselijke gezelligheid heerscht, die den bezoeker dadelijk in een behagelijk-intieme stemming brengt, hem doet aanvoelen in het huis, het atelier van een man-van-smaak, van een kunstenaar te zijn gekomen.

De weinige vruchten van des heeren Oepkes arbeid, die in het atelier prijken verraden reeds zijn artistiek kunnen. Want dat fotografeeren een kunst is, die niet iedereen verstaat, is wel algemeen bekend, niet het minst onder de amateur-fotografen, die met de moeilijkheden zelf zoo vaak kennismaakten.

Hier is de vakman en de artiest in één persoon vereenigd. Want dat de heer Oepkes behalve artiest ook goed vakman is, bewijzen reeds de onderscheidingen die hem ten deel vielen, waaronder een gouden medaille op de Tentoonstelling te München in 1922 en de onderscheiding bij gelegenheid van de Eerste Internationale Fototentoonstelling te Batavia in 1924.

Het uiterst moeilijke werk van reproduceeren van schilderijen en teekeningen, alsmede van het opnemen van interieurs is een kolfje naar 's heeren Oepkes hand.

Het verwondert dan ook niet te vernemen, dat men ook uit Haarlem, Heemstede en Zandvoort „Huize Skylge" weet te vinden, want iedere belangstellende is er welkom, ook al komt men er niet met het doel, zich te laten fotografeeren. Wij zeiden immers dat de heer Oepkes artist was en ieder goed artist toont graag zijn werk, spreekt er graag over, is er trotsch op het te toonen.

Ook hieruit blijkt de echte kunstliefde, dat de heer Oepkes gaarne repatrieerenden, ernstige werkers onder de amateurs, die met een of ander procédé moeilijkheden hebben, bereidwillig en met graagte helpt.

Is het noodig, dat wij alle lezers van het „Koloniaal Weekblad" die in de buurt van Bloemendaal wonen of daar toevallig eens komen, een bezoek aan de aardige villa aan de Hartenlustlaan warm aanbevelen?

Wij verwachten voorts dat Baron van Heemstra en onze Regeering het betoog van Dr. IJzerman niet zullen beschouwen als het laatste woord in deze grenskwestiën.

Bijzonder fortuinlijk is ons land in deze grenskwestie niet geweest. In 1913 de verklaring van Jhr. de Marees van Swinderen en nu weer dit betoog van Dr. IJzerman, een geleerde van zoo groot gezag in den lande.

De verslagen in de dagbladen vermelden dat in de drukbezochte vergadering een levendige wisseling van gedachten ontstond en dat de conclusies van Dr. IJzerman onverdeelde instemming vonden. Wij zijn zeer benieuwd naar die gedachtenwisseling.

Ten slotte richten wij tot de bladen, die een verslag hebben gegeven van Dr. IJzerman's betoog, ook dit verweer op te nemen.

Curaçao.

De begrooting voor 1925.

X.

Nog enkele opmerkingen zeiden wij te willen maken. Eerst komen wij even terug op wat de Memorie van Toelichting schrijft over het denkbeeld, ten grondslag liggende aan de amendementen-Statius Muller om bepaalde uitgaven, in casu tot verbetering van den economischen toestand, voor rekening van het moederland te brengen 1). Voor de zooveelste maal beroept de Minister zich op het rapport der Commissie-Staal, dat ontkennend beantwoordt het vraagpunt, of voor verwezenlijking vatbaar zou zijn het vraagpunt, of voor verwezenlijking vatbaar zou zijn het denkbeeld om door tijdelijke overbrenging, geheel of ten deele, naar de Staatsbegrooting van bepaalde uitgaven voor Curaçao sluitende begrootingen te verkrijgen en te behouden. Het zou niet ondienstig zijn, wanneer men ook eens recht liet wedervaren aan hetgeen hier en in Curaçao tegen dit rapport op dit punt gesproken en geschreven is.

Intusschen is belangrijker wat we van den gang van dit rapport hooren. Het advies van den Gouverneur is gevraagd (we dachten nog wel, dat eene samenspreking met den Minister en zijn collega van Suriname het Landsbelang was, waarom de heer Brantjes verleden jaar naar Holland kwam), en het ligt in de bedoeling, ook den Kolonialen Raad van Curaçao in de gelegenheid te stellen, zijn oordeel uit te spreken. Het wordt langzamerhand tijd. Het rapport der commissie-Staal is gedateerd op 29 Maart 1923.

De bezoldiging voor den tweeden mijningenieur is door den Minister op de begrooting hersteld. Zooals meen weet is deze uitgezonden in het belang van het voorbereidend onderzoek in zake de watervoorziening. De Minister ziet het definitieve plan der tot stand te brengen waterwerken met eene begrooting van aanlegkosten, eene begrooting van jaarlijksche kosten en ontvangsten en eene rentabiliteitsrekening van het toekomstig bedrijf eerlang tegemoet. Dat wordt eene gekke geschiedenis. De Gouverneur verzekerde aan den Raad, dat over het definitieve ontwerp met den Minister van gedachten werd gewisseld en *dit* dan aan den Kolonialen Raad *ter goedkeuring* zou worden overgelegd, om niet te zeggen: voorgelegd.

Ten slotte over de raming der middelen. Zelfs de geringe verhooging, die de heer Statius Muller gedacht had, durft de Minister niet aan. De raming voor 1925 van den Gouverneur was reeds *f* 179.350.— hooger dan die voor 1924. Uit de laatst bekend geworden cijfers (zie hieronder) is intusschen gebleken, dat die raming voor 1924 reeds in de eerste drie kwartalen met ruim *f* 300.000.— is overtroffen geworden. De cijfers van het Gouverneurs-ontwerp worden dus gehandhaafd. Het komt den Minister voor, „dat eene gezonde begrootingspolitiek medebrengt, ook de mogelijkheid van storingen in den ontwikkelingsgang op economisch gebied niet uit het oog te verliezen". Men kan dit onderschrijven en toch van oordeel zijn, dat de Minister te weinig met de werkelijkheid rekening gehouden heeft.

Opbrengst der middelen in het 3e kwartaal van 1924.

De gunstige toestand van de koloniale geldmiddelen heeft zich ook in het *derde* kwartaal niet alleen gehandhaafd, doch vertoont een nog gunstiger beeld dan in de beide vorige kwartalen. Het volgende overzicht maakt dit duidelijk.

1) Deze laatste 6 woorden zijn verleden week uitgevallen in regel 5 van onderen.

BESCHIKBAAR.

De inkomsten over de *geheele* kolonie in dit der[de] kwartaal beliepen van:

	in het 3e kw. 1924	in het 3e kw. 1923	1/4 der ram. v. 1924
de verschillende belastingen:	471.169	318.608	329.6[illegible]
inkomsten van versch. aard:	185.377	158.486	125.07[illegible]
totaal:	656.546	477.094	454.7[illegible]

Totaal over de 9 eerste maanden.

	in 1924	in 1923	3/4 der ram. v. 1924
aan belastingen:	1.192.034	968.914	989.08[illegible]
inkomsten van versch. aard:	592.295	442.861	375.21[illegible]
¾ der raming aan verhoogde opbrengst van eenige heffingen:			97.50[illegible]
	1.784.329	1.411.775	1.461.7[illegible]

Dat is over de 9 eerste maanden van dit jaar d[e] *f 322.528* boven de raming.

Aan dit staatje uit de *Amigoe* voegen wij toe, dat vooral de volgende stijgingen in het 3e kwartaal van 1924, vergeleken met 1923, opvallen: invoerrecht *f* 38.000.—, gedistilleerd *f* 42.000.—, overdrachtsbelasting *f* 43.000.— (*f* 40.000.— boven de raming) en inkomstenbelasting *f* 28.000.—.

Uit den Verren Vreemde.

Kameel of auto?

Bij den overgang van het jaar was er druk automobielen-verkeer in de Sahara, en bewogen vliegtuigverkenningen zich, via de oasen, van de eene grens der woestijn naar de andere. 't Was alsof de Sahara de reisgelegenheid bij uitnemendheid was geworden voor allen, die aan reislust een tikje zucht tot avonturen paren. 't Bleef niet bij de stelselmatige geleidelijke verkenning van de groote routes. De ondernemende automobielenfabrikant André Citroën te Parijs meende er al tot de inrichting van een geregelden dienst te kunnen overgaan, die voor het verkeer van wandel en handel een omwenteling zou beteekenen, en die Frankrijk niet alleen tot eer, maar ook tot voordeel zou worden. De eerste proeftocht in 1924, per rups-auto onder leiding van den heer Haardt volbracht, was tot een zegetocht geworden. Als 't zoo gemakkelijk ging, waarom dan niet een geregelden dienst tot stand gebracht, waarom de Sahara niet tot den oceaan gemaakt, die, doorkliefd door Citroën-rups-auto's, Europa als 't ware rechtstreeks zou verbinden met Centraal-Afrika, en met het achterland van Oost- en West-Afrika?

Met de groote voortvarendheid, die wonderen doet of den nek breekt, werd 't plan ontworpen voor een vaste verbintenis van Colomb Béchar, in Zuid Algerië door de woestijn, met het Niger-stroomgebied. Personeel werd aangesteld, naar de oasen en vaste posten werd materiaal vervoerd, te Colomb Béchar, Gao en Niamey werden hotels opgericht.

Een uitgelezen gezelschap van mannen en vrouwen van den dag zou, met den heer Citroën als gastheer, in de eerste dagen van Januari uit Parijs naar Algerië vertrekken, waar de hoogste plaatselijke autoriteiten zich daarbij zouden aansluiten, om den inwijdingstocht van de eerste geregelde automobiel-lijn door de Sahara mee te maken. Koning Albert van België zou tot de gasten behooren; hij kwam den 2en Januari te Parijs aan.

Intusschen waren eerst losse berichten ingekomen over uitingen van wrevel van een stam op de grens van de woestijn over de wijze waarop de vreemdeling zich meester maakte van het gebied, waar de Bedoeïen tot nu toe onbetwist heerscher is gebleven. Den 29en December was ten zuiden van Colomb Béchar een konvooi aangevallen, bij de schermutseling waren dooden en gewonden gevallen. Hoewel de verzekering werd gegeven van getroffen maatregelen om de veiligheid verder te verzekeren, achtten de verantwoordelijke personen het toch niet raadzaam het uitgelezen gezelschap, met België's koning, bloot te stellen aan een proef dier veiligheid. De heer Citroën was ook een te goed gastheer om zijn gasten in ernstig gevaar te wagen. Eerst heette 't nog dat plotseling ingevallen stortregens de wegen onzeker hadden gemaakt. Een Havas-bericht verspreidde echter al spoedig de ware reden. De heer Citroën sprak nu nog van een uitstel van de openingsplechtigheid. Hij schijnt, ten gevolge

van nadere informaties, tot de overtuiging te zijn gekomen, dat de bewoners der onbewoonde Sahara echter niet voornemens zijn goedschiks hun woestijn, hun zand-labyrinth, met zijn luchtspiegeling, zijn karavaan, zijn rooftocht ook, zijn Arabische en Mohammedaansche poësie, tot exploitatiegebied van den vreemden indringer te laten maken. Op dezen strijd was het stout ondernemen niet berekend. De Parijsche automobielen-fabrikant geeft de onderneming op, waarin hij, naar verzekerd wordt, reeds 15 millioen frank gestoken had. Het personeel is teruggeroepen, het vervoerbaar materieel wordt teruggehaald, wat niet vervoerbaar is wordt, met de opgerichte hotels verkocht of eenvoudig verlaten.

Een fata morgana, die toch tastbare bewijsstukken materiaat!

De plannen van het hoofd van den Britschen burgerlijken vliegdienst.

Sir Sefton Brancker, die zich thans in Britsch-Indië bevindt, in verband met den voorgenomen vliegdienst van Engeland op Indië, heeft in de Bengaalsche Kamer van Koophandel een voordracht gehouden over de verschillende beslissingen waartoe hij gekomen is ten gevolge van de waarnemingen, die hij tijdens zijn reis per vliegtuig naar Britsch-Indië heeft gedaan. Volgens de Morningpost te Calcutta heeft hij meegedeeld, dat Karachee bij wijze van proef het eerste station zal zijn, dat van Engeland uit in 100 uren kan worden bereikt. Hij stelde in het vooruitzicht dat er ook masten te Rangoon en te Singapore voor de luchtvaart zullen worden opgesteld, voor een vliegweg naar Australië. Onder de gemaakte plannen zijn er ook, die rekening houden met zijlijnen naar de Middellandsche Zee en de Perzische Golf en in de toekomst naar Calcutta en Rangoon.

Men hoopt den proefdienst in het begin van 1927 te kunnen aanvangen. Het is niet waarschijnlijk, dat voor het vervoer van de post een extra-vergoeding zal worden berekend. Aanvankelijk zullen de luchtschepen den zeeweg volgen, daar men nog niet voldoende op de hoogte is van de invloeden, die opstijgende luchtstroomen bij groote hitte kunnen hebben op den landweg. De eerste route zal via de Roode Zee gaan, waarbij de Arabische kust zal worden gevolgd, hoewel later misschien over Arabië en vervolgens alleen langs de Perzische Golf zal worden gevlogen. Een tijdelijk station zal worden opgericht te Ismailina, ongeveer op de helft van het Suezkanaal, dat de eenige vaste halte onderweg zal zijn.

Het welslagen van den dienst op het Indische gedeelte zal afhangen van de moussons, waarvoor men nog ervaringen moet opdoen. Echter zal de regentijd in Britsch-Indië ongetwijfeld een minder ernstige belemmering zijn dan een gewoon mistig weer in het Engelsche Kanaal.

Volgens een Reuter-bericht heeft Brancker als zijn overtuiging uitgesproken, dat binnenkort een verbinding tot stand zal worden gebracht tusschen New-York en Londen. Zelfs voorspelde hij vliegreizen van Karachee naar New-York, waarvoor slechts een week noodig zijn.

Toet-ank-amen.

Uit Caïro werd bericht onder welke voorwaarden het Egyptische gouvernement bereid is aan Howard Carter toe te staan tot October 1926 zijn opgravingen en onderzoekingen voort te zetten. De gravin van Carnarvon moet daartoe finaal afstand van rechten doen. Het gouvernement zal eigenaar zijn van alle gevonden voorwerpen en het zal geheel aan de regeering overgelaten zijn of zij Carter voor wetenschappelijke doeleinden door haar zelf aan te wijzen duplicaten zal geven, zoo het wegschenken daarvan de wetenschappelijke waarde van de geheele collectie niet vermindert. Verspreiding van nieuws, voor zoover dit valt op wetenschappelijk terrein, mag slechts door het Egyptische gouvernement geschieden, en het graf moet iederen Dinsdag open staan voor bezoekers, die een speciaal verlof daartoe ontvingen van het gouvernement.

De heropening van het graf en de weder overneming van door Carter zou dan tegen het einde van Januari plaats vinden.

Volgens bericht uit Caïro is overeenstemming verkregen en zal de sarcophaag op 1 Februari worden geopend, en bij nadere overeenkomst is door de Egyptische regeering toegezegd, om aan gravin Carnarvon duplicaten van alle kunstvoorwerpen uit het graf te geven.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amersfoort:

Zooals de eerste Zaterdagmiddag bijeenkomst in Nov. j.l. verwachten deed, besloot het Bestuur van Oost en West, afd. Amersfoort in zijn laatste vergadering in Dec. jl., die eerste proef door een tweede in Januari te doen volgen, om de leden nader tot elkaar te brengen en weder door een kleine causerie en een kopje thee ook deze bijeenkomst eenige kleur en wat gezelligheid te geven. De kleine zaal van Hotel Monopole leent zich tot zulke vertrouwelijke, gezellige bijeenkomsten uitstekend en als dan door schikken en versieren der tafeltjes de stijfheid verbroken en door bloemen van een bestuurslid en door producten van Indische kunstnijverheid (welwillend afgestaan door den Directeur van Monopole, zelf lid van onze afdeeling), de aangename stemming verhoogd wordt, kan het niet verwonderen, als men zich daar aangenaam thuis begint te gevoelen. Ditmaal waren de leden per briefkaart van de bijeenkomst verwittigd en beantwoordden zij deze kennisgeving van het bestuur door een flinke opkomst. Jammer dat een den vorigen dag ingetreden schijnbaar ernstige ongesteldheid van den voorzitter, hem in het houden van de aangekondigde causerie over „Deli-herinneringen" verhinderde, maar de plaatsverv. voorzitter, Mr. G. J. Nolst Trenité, had de vriendelijkheid, hem ook hierin te „vervangen" door het houden van een kleine voordracht, „zijn laatste dienstreis in Ned.-Indië" betreffende, waarmede hij èn bestuur èn den leden een grooten dienst bewees. Hoewel spreker zich verontschuldigde, niets nieuws te berde te zullen brengen, wijl dit stuk reeds eenige jaren geleden in „de(n) Groene(n) Amsterdammer" geplaatst geweest was, bleek toch bij zeer velen, misschien wel bij allen, de inhoud onbekend en had de aangename voordracht voortdurend de aandacht van ieder, hetzij men teruggevoerd werd naar streken en plaatsen, vroeger zelf bereisd of bewoond, hetzij al het voor den geest gevoerde nieuw en onbekend was. De „dienstreis" voerde spreker en gehoor van Batavia naar Padang; een blik werd geworpen op de prachtige Emmahaven en de bloemeneilanden daarvoor en verder bracht de reis ons per trein door de Aneikloof naar Fort de Kock en vandaar per auto naar Sibolga, deed ons in gouvernements-auto's rustig en zeker glijden langs afgronden over gedurende 10 K.M. onafgebroken stijgende wegen door prachtig berglandschap tot Taroetoeng, schilderde ons den prachtvollen aanblik van het ongeveer 800 M. boven zee gelegen, onvergetelijk schoone, blauwe Tobameer in de Bataklanden, en gaf ons ook eenigszins een duidelijk beeld van de bewoners dier landen, die tot voor zulk een korten tijd nog in de diepste onwetendheid leefden en zelfs nog „menscheters" waren, doch, niettegenstaande deze treffende blijken van „onbeschaafdheid" den ontwikkelden Europeaan steeds verbaasd doen staan door de onder hen algemeen verbreide kennis van het ingewikkelde schaakspel, waarvan spreker treffende staaltjes aanvoerde. Wij waren verder getuige van vergaderingen, die spreker als regeeringsafgevaardigde met de Bataks en hun hoofden belegd had en konden ons van land en volk, zeden en gewoonten een beeld vormen, dat bij velen, tot nog toe onbekend met het binnenland van Sumatra's hoogvlakten, een blijvenden indruk gevestigd zal hebben. Een korte beschrijving van het verdere gedeelte der reis via Medan en Belawan terug naar Batavia volgde hierop en daarmede was het nuttige deel der bijeenkomst ten einde. Gezellige kout gedurende het ronddienen van de thee hield menigeen nog langen tijd ter plaatse, indrukken werden verscherpt, oude herinneringen opgehaald, men voelde zich in één woord „gezellig" thuis.

Tegen het oogenblik van scheiden deelde de wd. voorzitter namens het bestuur mede, dat men met de Zaterdagmiddagbijeenkomsten zou voortgaan, waarop in Februari de voorzitter de uitgestelde causerie hoopt te houden en in Maart de hr. Zonnevylle de internationale economische beteekenis van Ned.-Indië wenschte te behandelen. Deze mededeelingen werden, begrijpelijkerwijze, in een aangename stemming ontvangen.

Amersfoort, 11-1-'25. DE WIT.

Afdeeling Apeldoorn:

VOORLOOPIG PROGRAMMA.

Donderdag 29 Januari te *Apeldoorn* in de coöperatieve Landb. houd. verg., 8 uur.

Jaarvergadering. Causerie over de *Rubbercultuur* (met lichtbeelden), door den heer B. Tideman. Leden en begunstigers vrij entrée; introductie *f* 0.25.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

In voorbereiding zijn: *Een Wonosobo-avond*, een avond over *Suriname* en een avond voor de buurtver. Zuid-Oost bij Stempker, aan den Arnhemscheweg.

Voor het Bestuur:
De Secretaris, J. C. BAARS.

INDISCHE AVOND IN UGCHELEN.

Daarvan schrijft de correspondent in de Nieuwe Apeldoornsche Courant van 16 Januari het volgende:

„Oost en West".

De vereeniging Oost en West was op haar tournée door de gemeente Donderdagavond de gast van „Ugchelens Belang" alwaar de secretaris van O. en W. optrad met een zeer interessante lezing over Land en Volk van Ned.-Indië. Teneinde het publiek eenigszins wegwijs te maken begon de heer Baars met eenige aanduidingen betreffende de geografische ligging en de verhoudingen in grootte tot het Moederland en andere landen van Europa. Na deze inleiding werd een serie lantaarnplaatjes vertoond, die achtereenvolgens van de verschillende deelen en eilanden het een of ander merkwaardigs lieten zien, dit alles op onderhoudende en aangename wijze toegelicht en verduidelijkt. Zelfs zag de heer Baars nog kans om hierbij mede ten gerieve van de aanwezige jeugd een tweetal van de zeer talrijke Javaansche legenden in te vlechten. Ook de pauze werd niet onbenut gelaten. Door de goede zorg van het bestuur van O. en W. was eene belangwekkende tentoonstelling bijeengebracht van tal van voorwerpen van Ind. gebruik, kunst en smaak.

Viel de groote opkomst van het publiek (de zaal was propvol) eenerzijds toe te juichen, anderzijds deed de overgroote volte afbreuk aan eene richtige beschouwing der geëxposeerde voorwerpen. Echter kan èn „Ugchelens Belang" èn „Oost en West" zeer tevreden zijn over deze eerste kennismaking. Waar eenmaal in deze richting de belangstelling voor Ned.-Indië eenigermate is opgewekt daar zal zeker overwogen worden om na korter of langer tijd een vervolg op deze lezing te geven om dan, waar nu slechts in 't ruwe hier en daar een greep moest worden gedaan, op enkele zaken dieper in te gaan, waardoor de daarmede verbandhoudende beelden opnieuw gelegenheid krijgen om oor en oog te streelen.

Of de belangstelling voor Indië bij „Ugchelens Belang" van blijvenden aard zal zijn, dat zal in de toekomst moeten blijken, dat echter O. en W. met haar optreden in U. aldaar de algemeene sympathie heeft veroverd, dat staat nu al wel vast.

Afdeeling 's-Gravenhage:

Op Donderdag 29 Januari a.s. des avonds om 8 uur zal in Pulchri Studio, Lange Voorhout No. 15 alhier, een lezing plaats hebben door Prof. Dr. A. Pulle, hoogleeraar a. d. Universiteit te Utrecht over: *Eene expeditie in de binnenlanden van Suriname*, toegelicht door kaarten en een groot aantal lichtbeelden.

Toegankelijk voor leden van „Oost en West" met één introducée.

Namens het Bestuur,

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstraat 12.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

CURSUS IN „EERSTE HULP BIJ ONGELUKKEN".

De aandacht van belangstellenden wordt gevestigd op de hier ter stede bestaande gelegenheid tot het volgen van een Cursus in „Eerste Hulp bij Ongelukken".

Tot naricht van hen die zulk een cursus zouden wenschen te volgen diene, dat zij zich daartoe kunnen wenden tot den Heer de Grave, Arts, Galvanistraat 82, alhier.

Aan de Besturen der Afdeelingen van „Oost en West".

TER AANBEVELING.

De belangstelling der leden gaande te houden en aan te wakkeren is een onderwerp, dat voortdurend de aandacht vraagt van de Afdeelingsbesturen.

Een der middelen met succes aangewend door de afdeeling Amersfoort bestaat hierin, dat 's winters gezellige leden-bijeenkomsten worden georganiseerd, op

BESCHIKBAAR.

welke dan, geheel con amore, een verhandeling wo[rdt] gehouden, een reisverhaal of -herinnering ten b[este] gegeven, terwijl 's zomers uitstapjes worden gem[aakt] in de omgeving. Het is een middel dat, zoo niet d[oor] alle afdeelingen, dan toch door het meerendeel wel z[ou] kunnen worden toegepast; misschien vindt het b[ij] enkele al navolging, mogelijk geschiedt al lang ree[ds] iets in dien geest, hier en daar, maar in elk geval z[al] het geven van meerdere bekendheid niet schaden, en veeleer een goede uitwerking hebben. Onnoodig uit te wijden over het nut van dergelijke samenkomsten die den band onder de leden van eenzelfde vereeniging bevestigt en zoozeer versterken kan, ten blijke waarvan wordt verwezen naar het desbetreffend verslag van den secretaris der Afd. Amersfoort dat in dit No. voorkomt.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

J. Wentholt, Vondellaan 3, te Apeldoorn en J. M. [illegible] Morsink, Veerallée 22 te Zwolle, beiden als administratief ambtenaar bij het Binnenlandsch Bestuur.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin mo[et] worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid to[t] mededinging.

1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs;

b. twee verpleegsters, bekend met röntgenologie, en verpleegsters voor het krankzinnigenwezen;

c. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:

a. hoofdonderwijzeres met akte Fransch;

b. hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A. B. (voor de betrekkingen genoemd onder 1°., *a* en *b*), tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1°., *c*) en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen onder 2°.).

Mutaties van 14 tot 21 Jan. 1925.

Nieuwe leden.

Steph. A. Duitgenius, Rotterdam, Gerrit Jan Mulderstr. 45b. ƒ 5.—.

H. J. Curiël, 3e Officier S.S. „Eemdijk" (In administratie bij het Hoofdbestuur). ƒ 5.—.

A. Wempe, Cand. Ind. Ambt., Leiden, Hugo de Grootstraat 5. ƒ 2.50.

Mejuffrouw A. Doing, p.a. Huizinga, Kleverparkstr. 1[illegible], Haarlem. ƒ 5.—.

J. G. A. Goedeljée, Referendaris Hoofdbestuur P.T.T. Bandoeng, Nieuw Merdika 10. ƒ 5.—.

Afschrijven.

D. L. Baron van Slingelandt, Nijmegen, Evertsenstr. 4[illegible]

Adresveranderingen.

C. Winkler Prins Jr., Arts, Amsterdam, van: Lomanstr. 92b naar: Wilhelmina Gasthuis.

H. N. Bavinck, Hoofdopziener Mijndienst, van: Breda, Nieuwe Diesstr. 3a naar: Boeton (Celebes).

G. J. A. Pool, 1ste Nederl. Antim- en Alg. Handel Mij., Den Haag, van: Willem de Zwijgerlaan 99 naar: Koninginnegracht 116.

Dr. J. Pilon, Gep. Indisch Rechterlijk Ambt., van: Klein Pochlarn a. d. Donau naar: Seefeld in Tirol (Oostenrijk).

Mr. J. Th. Goossens, Raad v. Justitie, naar: Soerabaja, Balistraat 1.

R. J. A. Stolk, Hoofdbeheerder Gouv. Pandhuisdienst, van: Djokdja naar: Medan.

Ds. T. Bartlema, Predikant, thans te Buitenzorg, Tjilendek 39.

J. A. M. Bruineman, Ambtenaar voor Chineesche Zaken, Weltevreden, van: Villalaan 13 naar: Villalaan 17.

H. Bijkerk, thans Hoofd Ambonsche School te Djokdja.

F. H. Hermans, Controleur B. B., thans te Ambon.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
1. Nederlandsch-Indië en de handel.
2. Indische toestanden gezien door een inlander.
3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
4. Sarikat-Islam.
5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
8. De Europeesche vrouw in Indië.
9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
1. Bali en zijne bewoners.
2. [illegible]eling in Nederlandsch-Indië.
3. [illegible]ercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. [illegible]sche Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Secretariaat-Penningmeesterschap der Afd. 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (zetel Hoofdbestuur).

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.

Ibach

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
'S-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. 31403

Wendt U voor
Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren, Stemmen en Transporteeren
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest bekende adres.**

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

JAN MESKER & C°.
PRINS HENDRIKSTR. 46-48
TELEFOON 30983

Meubelen, Betimmeringen.
Complete Inrichtingen in moderne en antieke stijlen.
Artistieke behangsels met bijpassende Cretonne's.
Gemak-fauteuils in diverse modellen en bekleedingen.
Billijke prijzen - Vraagt prijsopgaaf

„ÉÉN KLANK GAAT OVER HEEL NEDERLAND DAT ::

PEEK & CLOPPENBURG
Het soliedst en betrouwbaarst adres is.

A. SCHRÖDER & C°.
GROENMARKT 25, 26, 28
'S-GRAVENHAGE

Groote Keuze
IJzeren- en Koperen Ledikanten

Matrassen
(Kapok, Wol en Paardenhaar)

Dekens - Spreien

N.V. Meubelfabriek „DELTA"
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
Wij kunnen U momenteel aanbieden:
Complete Huiskamers van af f 315.-

EINDHOVENSCHE BOOMKWEEKERIJ
TEL. 634 **EINDHOVEN** TEL. 634
LEVERING VAN ALLE SOORTEN
BOOMEN EN PLANTEN
TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
SPECIAAL ADRES VOOR HET
AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscourant op aanvrage gratis.

ROTTERDAMSCHE LLOYD
Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSSEN & TILANUS, FRIEZEVEEN